

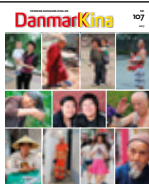
DanmarkKina

- 3 FORTÆL DEM, JEG ER REJST BORT PÅ DEN HVIDE TRANE**
Su Tong
- 9 KINESISKE KARAKTERISTIKA**
Torben Brink
- 10 KINESISK VIN**
Hans Jørgen Hinrup
- 12 TAO DUN – TRADITION OG FORNYELSE**
Peer Kjær Andersen
- 14 ET KOMPAGNIS STORHED OG FALD**
Nils Thostrup
- 17 ASIA HOUSE**
Susanne Rumohr Hækkerup
- 20 SEKS ANMELDELSER**
- 27 EN DANSKER I KRIGSHERRERNES KINA**
Peter Kenworthy
- 30 HVAD SKER DER DOG MED KINESISKUNDERVISNINGEN I DANMARK?**
Thorsten Budde Haensel
- 34 KULTURMØDER OG TEHANDEL**
Benjamin Asmussen
- 36 NANJING 1937: KINAS MØRKE VINTER**
Peter Harmsen
- 44 "FANG SKURKEN"**
Frode Z. Olsen og Martin Bech
- 46 DKK NYT**
- 48 UDKANTSKINA**
Jens Schott Knudsen

Forsiden er også forsiden på den ny folder for foreningen.

Fotos: Brink

EN FÆLLES FREMTID

Den verden, vi alle lever i, ser i disse år nogle store gearskift: finanskrisen, klima, flygtninge, nationalisme osv. En af de faktorer, man måske ikke lige tænker på som det første, men som vi også må forholde os til, er Kina som en opgående stormagt. Vi kan ikke længere bare se Kina som noget fjernt og eksotisk, og vi kan heller ikke inddæmme Kina eller for den sags skyld belære Kina.

Vi må berede os på en verden, hvor vi skal forholde os til, hvordan Kina ser på os. Og hvad Kina kan tilbyde. Her i Danmark-Kina vil vi gerne præsentere den anden side af verden, og det er en god øvelse at tænke over, hvad vi kan lære af Kina. Hvor er den fælles grund, og hvor kan vi få et gensidigt udbytterigt samarbejde?

For nu at bruge det fortærskede billede: Vi kan bygge læhegn eller vindmøller. Og vi kan endda vælge ikke bare at forberede os på fremtiden; vi kan faktisk ligefrem gå ind i den og forsøge at påvirke den.

Men det er et must, at vi erkender vigtigheden af at have et solidt kendskab til Kina. Oplysning er Danmark-Kinas formål, og som mellemfolkeligt oplysningsforbund kan vi konstatere, at vores rolle er så betydningsfuld som nogensinde.

Vi er med til at belyse og give baggrund, og artiklerne i denne udgave af Danmark-Kina viser spændvidden. Vi kan råbe vagt i gevær i forhold til at nå offentlighed og det politiske system, og vi kan give danskere en grundlæggende viden om Kina. Vi kan guide og underholde, og vi kan introducere nye vinkler på det kendte. Alt i alt kan vi byde – og denne gang især de mange nye læsere – velkommen til et univers, som giver "En anden vinkel på verden".

Og det er faktisk bagsideteksten på den nye folder, vi lige har lavet om foreningen Danmark-Kina, og hvor forsiden på magasinet her er taget fra. Den illustrerer to ting: Mangfoldigheden af Kina – og at Kina først og fremmest er mange og meget forskellige kinesere.

Mød Kina og kineserne ved det kinesiske nytår, som vi for 13. gang fejrer med en storstilet folkefest i Musikhuset Aarhus lørdag 7. januar kl. 10-16. Det er Danmarks største Kinaevent, som foreningen står bag sammen med mange andre gode kræfter.

Vi går ind i Hanens År, endda i Ildhanens År, og det er godt nyt for de arbejdsomme. Hanen står nemlig op ved morgengry! Der er megen optimisme i Hanens År, men også en påmindelse om ikke at flyve for højt. Læg fundamentet før taget!

Vi ønsker alle læsere alt det bedste for Hanens År

Julie Brink

Redaktion:

Julie Brink (ansv.), Torben Brink og Hans Jørgen Hinrup

Tryk:

WERKs Grafiske Hus a/s, Aarhus

Danmark-Kina (DkK)

"Foreningens formål er at fremme venskabet mellem det danske og det kinesiske folk ved at give alsidig oplysning om forholdene i Kina og ved at arbejde for at udvikle forbindelsen mellem de to lande. Foreningen er uafhængig af politiske og økonomiske interesser."

DkK blev stiftet i 1952,

og blandt foreningens aktiviteter er at:

- arrangere møder, foredrag og events
- udgive bladet Danmark-Kina
- formidle abonnement på kinesiske tidsskrifter
- arrangere rejser til Kina for interessegrupper
- udleje skolekasser og udstillinger

Tlf.: 86 23 10 12

vdK@mail.dk

venskab-danmark-kina.dk

Kontingent pr. år:

Enkeltmedlemmer	275 kr.
Parmedlemmer	395 kr.
Pensionister og studerende	190 kr.
Kollektive medlemmer	950 kr.

Abonnement 275 om året.

Foreningens kontonummer: 9004 4575249200

DanmarkKina 友

FORTÆL DEM, JEG ER REJST BORT PÅ DEN HVIDE TRANE

SU TONG (f. 1963) født i Suzhou. En af Kinas helt store nutidige forfattere. Su Tongs roman *Koner og konkubiner* (da. *Under den røde lygte*) dannede forlæg for Zhang Yimous prisvindende film *Under den røde lygte* (1992). Su Tong har vundet flere store litterære priser, heriblandt Man Asian Literary Prize (2009) og Mao Dun Literary Prize (2011).

Vi bringer her en kortere novelle, *Fortæl dem, jeg er rejst bort på den hvide trane*. Novellen kom første gang på tryk i det litterære magasin *Shouhuo* (Harvest) (1997:1). Den er i øvrigt også forlæg for en film af samme navn – 告诉他们, 我乘白鹤去了 eller på engelsk *Fly With the Crane*. *Fly With the Crane* havde premiere på Venice International Film Festival, 2012.

告诉他们，我乘白鹤去了

Selvom børnene efterhånden var godt oppe i årene, havde de aldrig set den hvide trane. Den gamle sagde, at den hvide trane kom ned til dammen ved skumringstid. Den stak sit lange næb ned i vandet, og de bløde fjer syntes hvidere og renere end nyhøstet bomuld. Der stod den hver aften i skumringen tre skridt fra valnøddetræet og drak. Men hvis en frø hoppede ud fra sivene, eller hvis en okse kaldte ude fra marken, så spredte den vingerne og fløj bort. Den gamle talte om tranen hele det forår. Men børnene sagde, de aldrig havde set den, skønt de gik tæt op ad dammen hele dagen og passede markerne.

Nu stod den gamle med hænderne på ryggen tre skridt fra valnøddetræet. Han bøjed sig ned og ledte efter spor. Hvis bare han kunne finde mærker fra tranens kløer, eller måske en fjer, så han kunne bevise, at den havde været der. Men den hvide trane havde ikke efterladt sig noget spor. Han vidste, at selvom han var gammel, var hans øjne pålidelige. Hele sit liv havde han brugt disse øjne til at se på vejret, på landsbyen, på folk, der kom og gik, og efter treoghalvfjerds år var de endnu lysende klare. Man skulle være halvblind for at tro, at hans syn var alderdomssvækket.

Den gamle gik et par gange rundt om

valnøddetræet. Så løftede han hovedet og så op mod træets krone. Ikke en eneste fjer på hverken grene eller blade. Han stod længe og spejdede, men til sidst sved det i nakken, og han bøjed hovedet frem og satte sig langsomt til rette op ad træets stamme.

Igen var det aften, og skyerne i kanten af himlen lignede bunker af ulmen- de kviste. Vidderne, han kendte så godt, de enkeltstående træer, dammen og huset sukkede dybt. Men han var den eneste, som hørte det. Selvom børnene havde ører, kunne de ikke høre den slags lyde. De troede ikke på, at hjemmet sukkede i skumringen.

Den gamle blev siddende under træet. Så fandt han piben frem og tog et par sug. En grel hoste rullede op gennem halsen, og det føltes, som om træet svajede i takt med hans krop. Måske havde børnene ret i det med tobakken. Datteren sagde, at han var halvt ødelagt af røg, måske han burde holde op? Den gamle hældte strimlerne fra piben ud på jorden, men samlede dem så hurtigt op igen. Hvad sker der? tænkte han. Er du virkelig blevet sådan et gammelt fjols? Ned i pungen med tobakken. Hvordan i alverden kan jeg finde på at smide god tobak ud?

Den gamle sad under valnøddetræ-

et med et fortrædeligt udtryk i ansigtet. Markarbejderne bag dammen var gået hjem, og også hans egne børn var forsvundet. Bortset fra en stor flade af nyvendt jord, bortset fra de dybe suk fra jordens indre, var der stille omkring ham, og selv solen på den anden side af vidderne sank tavst mod jorden.

Den gamle vidste, at det ville være mørkt om et øjeblik. Så ville børnene råbe, at han skulle komme hjem og spise. De behandlede ham slet ikke dårligt, brokkede sig ikke over, at han var gammel og syg, kaldte blot på ham: Far, kom, vi skal spise. Far, kom, vi skal i seng. De anede intet om hans tanker. Hvem gjorde egentlig det? Det gjorde valnøddetræet. Og det gjorde den hvide trane under valnøddetræet. Men de kunne ikke tale. Og hvis de havde kunnet, ville børnene alligevel aldrig have forstået. De troede heller ikke på, at den hvide trane kom ned til dammen for at drikke.

I det fjerne kunne han høre dem kalde. Han rejste sig, men før han gik ind, tog han en gren og vandrede et par gange

frem og tilbage mellem dammen og træet. Så tegnede han en stor cirkel på jorden.

En lille dreng gik i vandkanten og fangede vejrål. En lille pige løb omkring efter sommerfugle. Det var den gamles børnebørn. Han havde taget dem med, så de kunne se sporene fra den hvide trane. Men tranen var sporløst forsvundet, og den gamle sad med ryggen mod valnøddetræets stamme og sov.

– Hvorfor kommer den hvide trane ikke? Den lille pige havde opgivet at fange sommerfuglene, og nu greb hun fat i hans øre. – Du sagde, at tranen kom for at drikke af dammen. Hvor er den?

– Tranen kommer ikke, så længe solen står højt på himlen, sagde den gamle og så op med et søvnt blik. – Den kommer først, når solen går ned bag bjerget.

– Hvor bor den hvide trane? Bor den oppe på bjerget? spurgte den lille pige.

– Nej. Den hvide trane kommer langvejs fra, og den flyver langt, langt bort. Selv ikke jeg ved, hvor den har hjemme.

Måske mere end tusind mil borte, et sted, vi ikke kender til.

Den lille dreng havde fanget en vejrål. Han holdt den i trøjen og kom løbende op til den gamle for at vise sin fangst.

– Jeg har fanget en, sagde han. – Du kan skære den i stykker og kaste den ud i vandet. Så kommer den hvide trane, for de store fugle elsker vejrål.

– Det er ikke nogen stor fugl, sagde den gamle. – Det er en hvid trane, den mest lykkebringende fugl i verden. Der, hvor den kommer, er der et menneske, som får lov til at sidde på dens ryg og flyve op i himlen.

– Vil du gerne flyve op i himlen? spurgte drengen.

– Ja, jeg kunne godt tænke mig at flyve op i himlen. Jeg ved bare ikke, om den hvide trane er villig til at bære mig afsted. Den gamle smilede sørgmodigt. Han rejste sig og gik hen mod cirklen på jorden. – Det er ikke alle, som får lov til at ride på den hvide trane. Jeg tør ikke engang håbe på, at jeg kommer til det. Men jeg skal i hvert fald ikke med dem til Xiguan.

– Hvorfor skulle du til Xiguan? Hvem vil have dig med til Xiguan? spurgte drengen.

– I Xiguan har de et ligbrændingshus. Den gamle fægtede med armene, mens han frembragte en hvislende lyd i et forsøg på at efterligne ild. – Når man kommer til Xiguan, bliver man forvandlet til sort røg. Din far, din onkel, din faster og dem, de vil tage mig med til Xiguan, når jeg dør. De har allerede bestemt, at jeg skal brændes.

– Men hvis du ikke vil, kan du da bare lade være? Straks ordene havde forladt hans mund, forstod drengen, at det var forkert, og han lo fjoget. – Hvis du er død, kan du selvfølgelig ikke bevæge dig, det forstår jeg godt. Hvis du er død, kan de bare tage dig derhen, hvor de vil.

– Ja, det er rigtigt. De kan flytte mig lige til det sted, de vil. Den gamle strøg drengen over håret, så hostede han voldsomt. Han greb om sin hals, og fortsatte hostende: Jeg lod dem ... vokse op ... nu ... vil de ... lade mig ... blive til ... røg.

Drengen opdagede, at den gamle havde tårer i øjnene, og han rakte hånden frem og tørrede dem væk.

– Du skal ikke være bange, sagde han trøstende. – De prøver bare på at skræmme dig. Hvordan skulle et menneske kunne blive til røg? Mennesker kan slet ikke blive til røg.

– Jo, et menneske kan blive forvandlet til røg, sagde den gamle. Han var holdt op med at hoste og sad ubevægeligt op ad stammen. – Et menneske kan blive forvandlet til en røgsky.

Det var forår, og eftermiddagssolen lyste på den gamle og hans to børnebørn. Sommerfuglene fløj hen over vandet, kornet på markerne ved dammen spirede grønt op af jorden, mælkebøtterne stod med gule

blomster i vejkanterne, det unge liv hvirvlede og strakte sig omkring den gamle. Han løftede hånden til hilsen, så lænede han sig ind mod stammen og lukkede igen øjnene, men blev hurtigt vækket af pigens råb.

Hun dansede rundt inde i cirklen.

– Hvad er det her for noget? spurgte hun.

– Du må ikke lege derinde, sagde den gamle og rystede på hovedet. – Det er bedstefars sted, der må du ikke lege.

– Er det der, hvor du skal sove? spurgte hun. – Men du har en seng derhjemme. Skal du ikke sove i din seng?

– Når bedstefar dør, kan han ikke længere sove hjemme i sengen. Den gamle rystede på hovedet. – Så bliver farfar nødt til at sove her, og det får jeg sikkert heller ikke lov til. De vil tage mig med til Xiguan, din far, din onkel, din faster og dem, de tager mig helt sikkert med til Xiguan.

– Men hvis du gemmer dig her, og de ikke kan finde dig, kan de ikke tage dig med. Drengens øjne lyste op, og han trak sin farfar i armen. – Hvis du borer dig ned under jorden for at dø, kan de ikke finde dig, og så kan du bare blive liggende der.

– Man kan ikke ligge her, sagde pigen med skinger stemme. – Her er der ingen seng, og tænk, hvis der kommer en slange og bider dig.

Den gamle drejede hovedet og stirrede på drengen, så greb han ham i favnen.

– Hvad var det, du sagde? At jeg skulle bore mig ned i jorden og dø? Det var en god idé. Men hvordan skulle jeg kunne bore mig ned i jorden?

– Levende begravet! Det var drengen, som råbte det med store, vidtåbne øjne.

– Levende begravet. Man graver et hul, putter mennesket i hullet og dækker det med jord. Når du ikke kan få luft, dør du, og så er du jo død under jorden, ikke?

– Min kloge dreng. En sitren gik gennem den gamle. Hans blik var mat og mørkt, og smilet virkede fortabt og uomgængeligt. – Min kloge, kloge dreng. Han knugede ham ind til sig. – Men hvem skulle grave hullet? Bedstefar er gammel. Han har ikke flere kræfter. Han kan ikke selv grave så stort et hul. Hvem kan grave bedstefar et hul?

– Det kan jeg! sagde drengen. – Jeg kan!

– Jeg vil også grave! råbte pigen, ivrig efter at vise, at også hun kunne være med.

– I er for små. Den gamle skubbede dem til side, gned sine øjne og bøjede hovedet. – Det kræver mange kræfter at grave et hul. Det klarer I aldrig.

– Jo, jeg kan. Jeg har prøvet at grave et hul. I sin iver kom drengen til at afsløre en dyb hemmelighed. Han lænede sig ind mod farfar og hviskede i hans øre: Kan du huske onkels ged? Den gik slet ikke sin vej. Det var mig, der begravde den levende!

Den gamles hånd før frem. Han vil le ruske drengen, men så sank hånden træt ned mod knæet og lagde sig rystende til rette. – At begrave en ged er ikke det samme som at begrave et menneske. En ged er et dyr, men farfar er jo et menneske. Et rigtigt, levende menneske.

– Et menneske er da det samme. Skal hullet ikke bare være større? spurgte drengen.

– Men hvordan skulle du kunne begrave bedstefar levende? Jeg er din farfar. Hvis ikke jeg havde været til, ville din far aldrig være blevet født. Hvis ikke jeg havde været til, var du aldrig blevet til. Hvordan i alverden vil du kunne begrave din egen farfar levende? Den gamle lagde hånden på brystet og hostede. Så tørrede han øjnene i et stykke af trøjen. – Nej, det går ikke. Hvis din far finder ud af det, tæsker han dig ihjel.

– Vi kan bare holde det hemmeligt. Drengen drejede hovedet og så om på sin lillesøster. – Du skal ikke være bekymret for hende. Hun tør ikke sige noget. Hvis hun gør, slår jeg hende ihjel.

Den gamle lo, men sagde ikke mere. Han lukkede øjnene og tænkte på, hvad drengen havde sagt, og selvom et lunt smil spillede i hans mundvig, vidste han, at tårerne strømmede fra hans øjne. Han kunne ikke høre dem falde, hørte kun jorden, der sukkede dybt rundt om ham.

Drengen lagde hånden under næsen på den gamle.

– Trækker du stadig vejret, bedstefar?
– Ja, jeg trækker stadig vejret. Jeg lever endnu. Den gamle lænede sig med lukkede øjne ind mod stammen. – Tag din søster med ned til dammen og leg lidt. Og prøv, om I kan være stille, ellers får I aldrig den hvide trane at se. Hvis I larmer, skræmmer I den væk.

Den lille dreng løb ned mod dammen med sin søster. En tid lang havde de travlt med at jage, men de fangede ikke noget. Så opdagede de, at nogen havde smidt en hakke og en spade i græften. De måtte være blevet glemt der. Først bemærkede drengen ikke rigtigt redskaberne, men da de hverken så den hvide trane eller fangede flere vejrål, begyndte han at kede sig og gik hen og samlede dem op. Med spaden i den ene hånd og hakken i den anden gik han hen mod valnøddetræet, mens han sagde til pigen:

– Du forstår det ikke. Bedstefar er bange for ligbål, han vil ikke brændes og blive til en røgsky. Han vil begraves, og hvis man skal begraves, skal man først grave et hul!

Da de nåede hen til valnøddetræet, opdagede de, at den gamle sov. Hans ansigt mindede om et ensomt luffagræskar

hængende alene tilbage på plantestativet sent ud på vinteren. Søskendeparret stod i den store cirkel, der var tegnet på jorden. De betragtede den gamle, så hviskede de sammen, hvorpå storebroren, i et forsøg på at efterligne de voksne, løftede hakken højt over hovedet og løsrede den første skovlfuld jord fra cirkelens midte.

Larmen vækkede den gamle, og han åbnede øjnene.

– Hvorfor larmer I, når jeg har sagt, at I ikke må? I skræmmer den hvide trane.

– Der er ikke nogen hvid trane, sagde pigen. – Du lyver, bedstefar. Min far siger, du ser dårligt, og at det er en gås, du har set.

– Den hvide trane kommer. Den gamle løftede hovedet og så op mod himlen. – Solen står højt på himlen endnu. Vent, til den synker ned bag bjerget, så kommer den hvide trane.

Den lille dreng gemte hakken bag ryggen og stillede sig oven på spaden. Han så den gamles blik glide let hen forbi ham, først sløvt, men så kom der lys i øjnene. Den gamle stirrede på redskaberne, mens han hev efter vejret, og den lille dreng blev et øjeblik grebet af panik.

– Det var dig, der ville begraves levende, sagde han. – Du må ikke sladre til far!

– Jeg sladrer ikke. Den gamle smilede, bøjede hovedet og gned sig i øjnene. – Jeg var ikke helt vågen og havde glemt, hvad jeg havde sagt. Det er mig selv, der vil begraves levende. Jeg vil ikke hen til ligbrændingshuset. Jeg vil ikke forvandles til røg. Jeg vil blive her, så den hvide trane kan komme og hente mig.

– Men bedstefar, har du glemt det? Hvis man skal begraves levende, skal man først grave et hul, sagde den lille dreng.

– Ja, man skal først grave et hul. Men

det skal være et stort, dybt hul, så hele bedstefars krop kan komme derned. Kan du grave så stort et hul? spurgte den gamle.

– Det behøver ikke være stort, det skal bare være så dybt, at du kan stå nede i det.

– Så klogt et barn. Den gamle så kærligt på sin sønnesøn, på hakken i hans hånd og spaden på jorden. – Grav du bare, sagde han så. – Grib langt ude på skaftet af hakken, så går det bedre. Og hvis de spørger, hvad du laver, skal du bare sige, at du planter træer.

Den lille dreng svarede højt og klart og løftede atter hakken op over hovedet.

– Gå til side, sagde han til sin lillesøster. – Det her kan du ikke finde ud af, så lad være med at stå i vejen.

Pigen løb hen til sin farfar, satte sig på hans knæ og betragtede sin storebror.

– Du må ikke lade dig grave ned, bedstefar, sagde hun så. – Hvis du bliver begravet, kan du ikke få luft, og så dør du.

Den gamle kyssede hendes ansigt.

– Så klog du er. Bedstefar kommer til at dø. Men det er bedre at dø i jorden end at dø i ilden. Hvis jeg bliver brændt, bliver jeg til røg. Hvis jeg dør i jorden, kan jeg se den hvide trane. Bedstefar vil gerne have, at tranen kommer og henter ham.

Den gamle knugede pigen ind til sig, mens han så på drengen, der gravede.

– Tag en pause, sagde han så. – Du skal ikke blive alt for træt. Bedstefar har også lidt kræfter, kom lad mig grave.

Der kom kun sjældent nogen hen ad den lille vej forbi dammen. Folk, der så den gamle grave et hul under valnøddetræet sammen med sine børnebørn, troede, at de var ved at plante træer. De tænkte, at det eneste sådan en gammel svækling, der ikke længere duede i marken, kunne lave, var at plante træer. Andre så den gamle sidde med børnebørnene og kigge ud over

Fly With the Crane

dammen. De havde hørt historier om den gamle og tranen, men ingen af dem havde nogensinde set en hvid trane. Nu smilede de for sig selv.

– Se den gamle mand. Nu har han også taget sønnesønnen og sønnedatteren med ud for at kigge efter tranen, sagde de.

Heller ikke da det skumrede, kom den hvide trane for at drikke. Men hullet under valnøddetræet var blevet dybt, og den gamle og børnene var udmattede af arbejdet. De sad på den nyopgravede, fugtige jord og så ned i det dybe hul, så solstrålerne, der kraftsløst skinnede gennem valnøddetræets grene og ned i hullet, og det var, som om hullet var fuldt af glitrende guldstøv, det virkede mystisk og varmt.

Den gamle tørrede sveden af sønnesønnens pande.

– Sikke, jeg har udmattet dig. Du ved

slet ikke, hvor stor en hjælp du har været for mig.

– Jeg er ikke træt. Om lidt kan jeg begynde at hælde jord på.

Den gamle ville have sin sønnesøn til at høre jordens stemme.

– Kan du høre lydene fra hullet? Det er jorden, der sukker. Jorden sukker året rundt.

Drengen kravlede hen til kanten af hullet og lyttede.

– Der er ikke noget. Der er ingen lyde dernede.

– Du kan heller ikke høre det. Den gamle rystede på hovedet. – Ingen af jer kan høre jorden. Det er kun mig, der ved, hvorfor den sukker, og i dag sukker den for mig.

– Vil du virkelig gerne derned, bedstefar? Drengen så på sin farfars ansigt. – Hvorfor græder du? Det var dig, som ville

det. Hvis du ikke vil begraves, så lader vi bare være og går hjem.

– Nej, jeg vil gerne derned. Den gamle rejste sig langsomt. Så greb han om sønnesønnens skulder. – Jeg græder af glæde. Du er så lille, og alligevel har du hjulpet mig så meget, og nu vil bedstefar blive gemt. Når du om lidt skal dække mig med jord, må du ikke blive bange. Du skal lægge jorden fast ned om mig, så de ikke finder mig igen. Du må ikke være bange. Husk, at du hjælper mig, for bedstefar vil ikke forvandles til røg.

– Jeg er ikke bange. Drengen så ned på spaden i sin hånd. – Jeg bruger spaden. Det er nemt.

Den gamle kastede et tomt blik ud over dammen.

– Solen er på vej ned, mumlede han. – Den hvide trane bør snart være her. Han knappede sin jakke og vendte sig om mod

pigen, der sad og stirrede ud i luften. – Du skal ikke kigge efter bedstefar, sagde han så. – Kig ud over dammen. Måske får du den hvide trane at se. Den plejer at komme og drikke.

Den gamle lod sig forsigtigt glide ned i hullet. Han og børnebørnene havde udført et blændende stykke arbejde, og hullet kunne let rumme hans krop. Og da han stod i hullet, løftede han hovedet op mod sønnesønnen og sendte ham et stolt og lykkeligt smil.

– Min dejlige dreng. Nu kan du begynde at fylde jord på. Men husk, du må ikke stoppe, medmindre jeg siger det. Godt. Du kan fylde jord på nu.

Lydigt begyndte drengen at skovle jord ned i hullet, og bortset fra en halvkvalt hosten hørte han ikke længere noget fra sin farfar. Farfar havde sagt, at han ikke måtte stoppe, hvis han ikke sagde stop, så drengen blev ved med at skovle. Da han så, hvordan den friske, fugtige jord dækkede farfarens hvide hår, tøvede han et øjeblik.

– Bedstefar. Hvis jeg fortsætter nu, kan du ikke længere få luft, sagde han. Og nede under jorden hørte han farfarens svare:

– Du må ikke standse. Fortsæt. Fortæl dem, at jeg er rejst bort på den hvide trane.

Stemmen lød fjern, men klar. Og drengen huskede sin farfars sidste ord. Han tænkte, at den gamle måske alligevel kunne få luft dernede under jorden, han talte jo endnu, sagde, at han var rejst bort på den hvide trane.

Det var mørkt, da drengen vendte hjem med sin søster i hånden og spaden slæbende efter sig. Han blev stående i døråbningen og børstede sit tøj, da et gys af angst pludselig fór gennem ham. Han så hen mod de voksne og sagde med skinger stemme:

– Bedstefar er rejst bort på den hvide trane!

ORD MED PÅ VEJEN FRA OVERSÆTTEREN:

Da jeg for efterhånden en del år siden begyndte at læse kinesisk, var det en hård kamp at komme så langt, at jeg blev i stand til at læse 'rigtig litteratur'. Jeg forsøgte mange gange at læse indgangskapitler af store, berømte romaner eller digte af Mao Zedong og fra Tangdynastiet ... Alt mellem himmel og jord.

Men det ville ikke rigtig give mening og flød aldrig nok til at forme sig til en virkelig, velskrevet fortælling. Derfor husker jeg også de få gange, hvor det lykkedes mig at læse en egentlig original tekst umådeligt godt – og særligt, når disse tekster formåede at forme sig til meningsfuld litteratur for mine øjne.

En af de første noveller, jeg husker at have læst, er Su Tongs "Fortæl dem, jeg er rejst bort på den hvide trane". Det var i faget tekstlæsning på universitetet, og selve læsningen strakte sig over flere uger.

Men novellen satte sig fast, og siden er jeg vendt tilbage til den flere gange. Det er en smuk, sigende historie, der fortæller meget om det kinesiske samfund, jeg holder af. En novelle med en sødme og en styrke, som fik mig til at fastholde min tro på, at Kina er og bliver et stort land med en stor og givende samtidslitteratur.

Sidse Laugesen er magister i litteraturhistorie med speciale inden for moderne kinesisk litteratur. Hun har senest oversat Yu Hua: Fortællingen om dengang Xu Sanguan solgte sit blod.

– Se anmeldelse s. 25.

Kinesiske karakteristika

Jeg havde efterhånden ledt efter hende gennem længere tid. Flere år, faktisk. For selv om jeg aldrig havde mødt hende, var jeg ret sikker på, at hun måtte være derude et eller andet sted: En kinesisk madonna!

I Afrika er det ret almindeligt at se Jesus og Jomfru Maria fremstillet med mørk hud og kruset hår, og i Sydamerika kan både den helige familie og disciplene sagtens være af indiansk afstamning. I det hele taget har vi det med at tilføre de religiøse motiver et lokalt præg, når de fremstilles på fx altertavler og lignende. Et berømt eksempel er et nadvermaleri fra katedralen i den peruvienske by Cusco. Her er Jesus og disciplene samlet om skærtorsdagsmåltidet, men det er ikke lammesteg, der er på menuen. Det er derimod marsvin, som er en yndet (påske)spise på de kanter!

Og det er jo i virkeligheden ikke meget anderledes her hos os selv. Vi fremstiller også Jesus, så han mere ligner en bleg europæer end en mand fra Mellemøsten. Det Jerusalem, der gerne ses som baggrund for korsfæstelsen, har mange gange påfaldende ligheder med den nærmeste købstad. Og på altertavlen i den midtjyske stationsby Ry står Jesus og prædiker for kunstnerens familie i søhøjlandet omkring Himmelbjerget.

I Kina er alle mennesker gule!

Sådan omtrent lærte vi, da jeg for rigtig mange år siden begyndte at have geografi i skolen. Og så må det vel også gælde Jesus og Jomfru Maria?! I hvert fald når man støder på dem i Kina. Derfor var jeg overbevist om, at den kinesiske madonna måtte findes. Det var bare et spørgsmål om at få øje på hende.

Det gjorde jeg så, en kold vinterdag i souvenirbutikken i Beijings store syd-katedral (Nantang). Blandt kinesiske bøger og tidsskrifter om kristendom, mellem julekrybber og sødne figurgrupper af ægte plastic, på et stort postkort uden forklaring eller kildehenvisning.

Vel hjemme igen afslørede en billedsøgning på Google, at originalen er et temmelig stort oliemaleri (100x150 cm), der hænger i Vor Frelsers Kirke i Beijing – også kendt som den katolske nord-katedral (Beitang).

Billedet er lavet af den selv lærte kunstner Chu Kar Kui, der blev født i Hongkong i 1960. Han er en produktiv herre, der maler i mange forskellige stilarter med inspiration fra så forskellige kunstnerkolleger som Giotto, Caravaggio, Rubens og Munch. Men altså også i helt traditionel klassisk kinesisk stil.

Hans motiver er fortrinsvis religiøse, og gennem sin 35 år lange karriere har han efterhånden bidraget til udsmykningen af kirker over det meste af verden. Men når han maler til et kinesisk publikum, så har Jesus og Jomfru Maria altså umiskendelige kinesiske træk.

Man kan se mange flere af Chu Kar Kuis billeder på hans hjemmeside: chukarkui.art-hk.com

Torben Brink er cand.theol. med speciale i europæisk kirkehistorie. Han er sognepræst i den nordlige udkant af Aarhus.

KINESISK VIN

Med jævne mellemrum skriver aviserne, at de nye rige kinesere opkøber de bedste franske vine, og sender priserne i vejret. Også at vin bliver mere og mere udbredt i Kina. Omvendt kommer der små chokbølger gennem vinverdenen, når kinesisk vin pludselig overrasker i seriøse smagninger. Og ikke nok med det, men i en international blindsmagning i Frankrig i oktober i år vandt det kinesiske hold over tyve andre hold, med Frankrig på andenpladsen.

O.k., lad kineserne købe den dyreste vin, – den har de fleste af os ikke råd til alligevel. Vi skulle så måske drikke kinesisk vin! Som der bliver mere og mere af, og bedre og bedre.

I 2012 havde Kina lidt over 500.000 hektar beplantet med vin. Det gjorde dem til verdens tredjestørste, efter Spanien og Frankrig, men større end USA, og langt større end "de andre". I 2015 var det beplantede areal nået op på ca. 800.000 hektar, og Kina var nu næststørst i Verden. I areal. Ikke i produktion, og generelt ej heller i kvalitet.

Hvilke muligheder har vi da i Danmark for at finde og smage den kinesiske vin?

Jeg har kigget min vin-logbog igennem. Den strækker sig tilbage til 1995. Vi har drukket 18 kinesiske vine, hvoraf de 11 tur for tur var taget med hjem fra Kina.

De hjemtagne får ikke de bedste kommentarer. Det er sådan noget som: Meget saftvandsagtig. – Tynd som jordbærsaft. – Ikke nogens smag. Som bitter valnød. – Ren og enkel, som helt kold. Lidt for sødlig, da den blev lun. – Drikkelig, saftagtig med en anelse komøg!

Bedre kommentarer får de kinesiske vine købt i Danmark. Her har jeg f.eks.: God vin, med en røget (!) smag. Meget behagelig i min mund. – Sødme fuld blødt kryddret. Behagelig. – Flot og fyldig vin.

Problemet er bare: Hvor finder jeg de vine? Rundt omkring i vore byer er der kinesiske eller asiatiske butikker, og de kan have lidt

vin. Lidt. Men normalt står den på en varm hyld i et varmt lokale, året rundt. Og vinen er "bare" indkøbt til butikken på lige fod med andre varer. Enkelte importører har povet at indføre lidt, til højere priser, som ikke sælger, og som derfor forsvinder igen.

AMKA har importeret fra producenten Helan Mountain i Ningxia-provinsen. Gode vine på druerne cabernet sauvignon og på merlot. De lanceres som nogle af Kinas bedste, fra et domæne på 930 hektar, 10.000 tons druer om året og en kapacitet på 8000 flasker i timen. Men mængde gør det jo ikke, – så der er en række medaljer som bevis.

Udgangsprisen er 175 kr., og dermed er det ikke den, man køber seks af til en lørdag aften. Hvis man altså kan finde den! P.t. spotter jeg den kun ved Støvring Vinhandel og favoritvin.dk (begge steder nedsat).

Tidligere importerede Maximum-Wine vine fra det kinesiske domæne Chateau Han-sen, så søger man på nettet, er der adskillige detailhandlere, der har haft det med i sortimentet. Med rette, – for det er efter omtalerne også én af de meget lovende producenter.

Vi er i Indre Mongoliet, som jo er en kinesisk provins, men det mest interessante er, at de ud over de kendte druer cabernet sauvignon og cabernet franc også har volumen til at udnytte den gamle drue cabernet gernerisch.

Det er en drue, der blev introduceret i Kina i 1890'erne. Oprindeligt anså man den for at være en version af cabernet franc, men nye dna-undersøgelser har vist den at være lig druen carmenère. Spændende, – men ak, butiksprisen var igen i den høje ende, så i dag finder jeg kun vinen hos Falkenstein. Den almindelige fra 2009 til 139 kr. og versionen med cabernet gernerisch fra 2008 til 269 kr.

Helt bortset fra prisen, må også alderen begynde at bekymre. Meeeen prøv alligevel. Vinsitet Flaskehalsen har f.eks. denne interessante beskrivelse: "Vinen er fremmedartet og speciel, og den er på samme tid kraftfuld og alligevel uden den store krop og bund,

som vi kender fra vores breddegrader. Den virker lidt stram i betrækket, men der er også friske og syrlige frugter sammen med lidt større flader af sødme. Det er bestemt en interessant vin, men den lever ikke op til prisen. Du bør nok forvente, at mindst halvdelen af de dyrebare kroner betales for den eksotiske oprindelse, men det er altså heller ikke uden fornøjelse at kunne stikke snablen i noget, der er helt anderledes."

Men så er der endelig Changyu. Efter eget ud-sagn er det Kinas største vinproducent, og den tredjestørste i Verden. Og det kan vel bekræftes. En enkelt af deres vine kan købes fra Hjørring, hos Supervin.dk. Den er med 60 % cabernet sauvignon og 40 % cabernet gernerisch, og til en mere venlig pris på 89 kr. Den har også tidligere været med i Philipsons smagekasser.

Et raid i Aarhus gav kun fire kinesiske vine. De er blevet smagt med dette resultat:

- ✓ **Suntime, Xinjiang.** Hvid, uden år.
Pris 68 kr. Vinen var ravfarvet, vandig, sur sherryagtig. På halsen stod aftapningsåret 2007!
- ✓ **Suntime, Xinjiang.** Rosé, uden år.
Pris 68 kr. Vinen var brunlig, snerpende syre, som for gammel blommesaft. På halsen stod aftapningsåret 2007!
- ✓ **Great Wall, Hebei.** Rød, uden år.
Pris 60 kr. Udrikkelig som gammel karklud, enten af alder eller af prop.
- ✓ Lykkeligvis sluttede smagningen af med **Helan Mountain**, Cabernet Sauvignon, Premium Collection. 2008.
Pris: 125 kr. (nedsat fra 175 kr.).
Ren fornøjelse. Også til prisen.

Læren er altså klar. Vær ekstrem vagtsom ved køb i de kinesiske butikker. Se efter, hvordan vinene er opbevaret, og – naturligvis – om de måske er for gamle.

Dernæst: Køb, køb, når en importør har povet at hjemtage et parti. Prisen er måske nok høj, men det er jo DIG, der har glæden ved at smage den fjernt fremavlede, og ædle, drue.

Hans Jørgen Hinrup er forh. forskningsbibliotekar på Statsbiblioteket med speciale i Kina.
Redaktionen bad ham fortælle om sin vinøse side:

Jeg begyndte at købe vin i 1973, da jeg blev færdig med at studere og fik en rimelig månedsløn. Det blev på et par år til over 200 flasker på hylden. MEN ... så flyttede jeg i kollektiv, og inden længe var der kun den selvavede månedsvin i huset! Ret skal dog være ret: Det var ikke derfor, jeg flyttede i eget hus.

De sidste tredive år har der så igen hele tiden været mellem 200 og 300 vine i "kælderen". Der er ikke noget favoritland, men jeg søger gerne at finde nye vinområder som et spændende supplement og modspil til de centrale vinlande. Og så bliver det til vinrejser. Til Tyskland, Frankrig, Spanien og Italien naturligvis, – men også til Kroatien, USA, Canada og England.

Og så er der Kina. Lige siden jeg første gang var i landet, i 1975, har jeg prøvet at købe en flaske med hjem. Ikke med stort held. Og derovre har det hele tiden været øl, som passede bedst til maden, og som man blev budt, – sammen med den stærke brændevin, – som passer bedst til kinesiske gæner.

DOG: Af og til har værten budt på rødvin, i små dessertvinsglas, og med smag af ... sød vin. Det har nok ændret sig de senere år, – men mine strå er ikke så høje, så jeg har mødt de kinesiske feinschmeckere.

TAN DUN

– TRADITION OG FORNYELSE

Der er i de sidste hundrede år gjort mange forsøg på lave en syntese af kinesisk og vestlig musik. Der er store forskelle i de to musikkulturer, både hvad angår de ydre former som instrumentarium og tonemateriale og de filosofiske baggrunde for at skabe musik.

I det gamle Kina blev musikken ikke betragtet som lyd, men som en transcendent kraft, der skulle fremme harmonien i universet. Konfucianismen skelnede skarpt mellem god og dårlig musik, og der var stor kontrol med musikudøvelsen, dels af hensyn til statens sikkerhed politisk, dels fordi man mente, at dårlig musik kunne skabe disharmoni i universet med naturkatastrofer til følge.

Selvom underholdningsaspektet i tidens løb blev mere og mere tydeligt, ligger den gamle opfattelse af musikken stadig som et fundament for den seriøse, kinesiske musik. I mange af forsøgene på at nærme sig den vestlige musik satte de kinesiske komponister imidlertid ofte traditionerne over styr, og resultatet blev meget tit hult og intetsigende. Eksempler herpå er *Den gule flods koncert*, skrevet af et komponistkollektiv i 1939, som sammen med violinkoncerten *Butterfly Lovers* fra 1959 blev meget populære.

Begge værker overtager den vestlige virtuoskoncerts rammer, men magter ikke at give dem et sammenhængende indhold. Siden er forsøgene blevet mere seriøse og har nået et højdepunkt med komponisten Tan Dun.

Tao Dun er født i en lille landsby i den kinesiske Hunan-provins i 1957. Som barn var han dybt fascineret af den lokale åndemener, der ofte brugte naturmaterialer såsom sten, papir og vand i sine musikalske udfoldelser, hvilket skulle få stor betydning for ham senere hen.

Under kulturrevolutionen blev han forhindret i at udvikle sine musikalske evner og sendt til en anden provins som risbonde. Her kom han ind i et lokalt ensemble og lærte at spille på traditionelle kinesiske strengeinstrumenter.

Via en ansættelse i et Pekingoperakompagni kom han ind på Beijings konservatorium i 1977, hvor han mødte en række avantgardistiske komponister fra bl.a. Japan, USA og Tyskland. I 1986 flyttede han til New York, og her blev han stærkt påvirket af de amerikanske minimalister som Steve Reich, Philip Glass og John Cage og begyndte at bruge deres teknikker i sine kompositioner.

Efterhånden blev hans værker mere og mere spillet, ikke mindst efter at han skrev musik til filmen *Tiger på spring, drage i skjul*, og i dag regnes han for den førende repræsentant for kinesisk kompositionsmusik.

Oplevelserne i barndommen satte sig tidligt spor i Tan Duns produktion. Hans opus 1 fra 1978 bærer titlen *Eight memories in watercolor* for klaver, og allerede her anvender han med stort held vesteuropæiske kompositionsteknikker – fortrinsvis impressionistiske – kombineret med kinesiske melodityper.

Værket er kort og lettilgængeligt og samtidig en glimrende introduktion til Tan Duns klangverden. Det findes i flere versioner på YouTube.

I de følgende år skrev Tan Dun musik i næsten alle genrer. Blandt hans operaer er de mest kendte *Marco Polo* og *Den første kejser*, som begge har været opført flere steder i Europa og USA.

Også på det symfoniske område har han ydet en væsentlig indsats, ofte på helt utraditionel vis. I 2011 skrev han således *Internet Symfoni nr. 1 – "Eroica"* til YouTube's symfoniorkester. Det var den første af en række begivenheder, hvor musikere rundt om i verden spillede det samme stykke virtuelt via internettet, og de bedste musikere blev udvalgt og placeret i et internet symfoniorkester, hvis opførelse blev lagt på YouTube.

En række af Tan Duns værker kan i øvrigt findes der, flere af dem med ham selv som dirigent. En del er også indspillet på CD, men kan som regel kun fås via udenlandske firmaer, eksempelvis Amazon.

Tan Duns arbejde med at skabe en integration mellem to kulturers musik resulterer i fire spændende værker i 1990'erne med fællestitlen *Orchestral Theatre*. Her anvendes orkestret utraditionelt: Musikerne synger, samtidig med at de spiller, orkestrets medlemmer anbringes ude blandt publikum, lyssætning spiller en stor rolle ved opførelserne, og der anvendes real-time manipulerede videoer af de optrædende, alt sammen elementer, der indgår i den vestlige avantgardemusik.

Men trods stærke påvirkninger fra Vestens musik er erindringen om barndommens lyde i landsbyen stærk, og omkring århundredeskiftet skrev Tan Dun en række værker, som han selv betegner som "organic music". Her er det lydene af vand, sten og papir, der er hovedelementerne.

I 1998 komponerede han *Water Concerto for Water Percussion and Orchestra*. Her optræder vandbassiner, som bearbejdes med hænderne, vandskåle, som frembringer en særpræget syngende lyd og et usædvanligt instrument kaldet "waterphone", en vandfyldt metalbeholder forsynet med afstemte metalstænger. Der bruges også forskellige grader af forstærkning, for Tan Dun er dybt interesseret i de svage vandlydes anatomi.

Vandkoncerten fulgtes i 2000 af *Vand-pas-sion ifølge Skt. Mattæus* skrevet for at fejre 250-året for J.S. Bachs død, som videreudvikler teknikkerne fra Vandkoncerten, og det værk kan ses/høres i sin fulde udstrækning på YouTube.

I 2003 kom så *Paper Concerto for Paper Percussion and Orchestra*. Her skal ordet papir tages i meget bred forstand: Der spilles på store ark, som er ophængt i loftet, og papir rives i stykker efter et bestemt ritual. Der

trommes på papkasser af forskellig størrelse, og orkestrets medlemmer bladrer på et givet tegn støjende i deres nodeblade. Også her anvendes der forskellige former for forstærkning, ligesom solisterne ofte har en scenisk optræden.

Begge de to første værker i serien er indspillet på video.

Som det foreløbigt sidste led i rækken knytter *Earth Concerto for Stone and Ceramic Percussion and Orchestra* fra 2009 an til Gustav Mahlers *Das Lied von der Erde*, som også bygger på kinesisk poesi. Her anvendes stenstykker i forskellig størrelse, ligesom krukker, vaser og andet lertøj bidrager til lydenes mangfoldighed.

Om koncerten siger Tan Dun selv: "Jeg har altid ment, at jord, som alle andre naturlige elementer, har en dyb ånd, som taler med sin egen stemme, synger og vibrerer sammen med alle væsner. Som den ældste kinesiske visdom siger: Mennesker og natur er altid ét.

I harmoni med denne filosofi bruger jeg lyden af jord- og steninstrumenter til at symbolisere forbindelsen mellem himmel og jord, hvor orkestret repræsenterer de men-

neskelige væsner. Vekselsangen mellem naturens lyde og menneskets lyde er i min forstand den sande jordens sang".

Desværre findes dette værk endnu ikke indspillet.

Tan Duns tonekunst kan i første omgang virke fremmedartet. Man må lade alle traditionelle lyttevaner bag sig og gå til hans musik med stor åbenhed. Til gengæld møder man et univers, hvor gamle kinesiske elementer er fornemt parret med moderne teknikker, et fornemt og levende ægteskab mellem øst og vest, tradition og fornyelse.

Søg Tan Duns musik på biblioteket eller på nettet – YouTube – og nyd denne forunderlige kunstners forunderlige værker.

Peer Kjær Andersen
er pensioneret lektor og organist.
Han har en livslang interesse for
musikkens grænseområder, bl.a.
mellem orientalsk og vestlig musik.

ET KOMPAGNIS STORHED OG FALD

Der var engang, da alle skulle have en.

Dengang – det var i Folkerepublikken Kinas yngre år. Og ”alle” dækkede de relativt få vesterlændinge, der på det tidspunkt havde lejlighed til at kigge ind bag den kinesiske mur – enten som medlemmer af hel- eller halvofficielle delegationer eller med særlig indbydelse. Turister i ordets almindelige forstand kunne man ikke kalde dem, men de opførte sig som sådan.

Og det var derfor, de skulle have en. En Shanghai-bag. En solid kanvastaske i olivenens brungrønne farve og med hank, thi det her var før de billige rullekufferters tid, hvor der skulle noget andet til at slæbe de eksotiske souvenirs med hjem. Silkestoffer, pelsværk, porcelæn og kunsthåndværk af alle slags – købt i de såkaldte venskabsbutikker for de særlige FEC-pengesedler, vekslet for hård valuta. Foreign Exchange Certificate officielt, ”Funny Money” blandt humoristisk indstillede gæster.

Shanghai-tasken var ikke humoristisk. Den var bare praktisk – og holdbar. Min har mere end fyrré år på bagen, den har fulgt mig fra Heilongjiang i nord til Xishuangbanna i syd, fra oprindelsesbyen Shanghai i øst til Tibets Lhasa i sydvest, og op af den kan jeg trække rejsernes erindringsbilleder.

Den gunstige læser må undskylde disse lidt egocentrerede betragtninger, men de skyldes to ting:

1. at jeg havde meldt mig ud af Kina-skribenternes række jævnfør redaktørens venlige afskedshilsen i seneste nummer af ”Danmark-Kina”.
2. at samme redaktør alligevel meldte sig overtalende: ”Der er kommet en bog om ØK fra begyndelse til forlis, det må være noget for dig at anmelde”.

Og som det vil fremgå af det følgende, så bed jeg på. For i kombination med redaktørens overtalelsesevner dukkede et erindringsbillede frem fra Shanghai-bag'en.

Det var i slut-firserne, en delegationsrejse på meget højt niveau, en officiel reception med de fine danske gæster og deres tilsvarende kinesiske forhandlingspartnere. I centrum sammen med æresgæsterne medlemmer af ØK's daværen-

de direktion som signal om kompagniets fremtrædende rolle i de dansk-kinesiske handelsforbindelser.

Lidt til en side, væk fra centrum og helt ude langs væggen i et hjørne, stod en gruppe mænd, nogle i de klassiske mørke habitter, andre i handelsflådens officersuniformer. En af dem kiggede mod centrum og ØK-direktionen og nærmest hviskede for sig selv: ”Ja, de snakker. Men det er os, der handler”.

Gruppen var fra A.P. Møller-Mærsk. Og som branche-folk vidste de, hvad den brede offentlighed endnu ikke havde fornemmelsen af, at ØK – engang Danmarks største virksomhed – var inde på deroutens bumpede vej, og at det var en anden stjerne, der var på vej mod toppen.

Så meget om det erindringsbillede, der blev fremkaldt af bogen om ØK's storhed og fald, skrevet af erhvervshistorikeren Martin Iversen under titlen *Udsyn – ØK, Danmark og verden*. Den handler ifølge sagens natur om meget andet end kompagniets forhold til Kina, men for en anmelder i nærværende tidsskrift er det oplagt særligt at se på den side af sagen.

Med reference til den oven for beskrevne episode kan man tro på tilfældighedernes eller skæbnens ironi: ØK var et godt navn i Kina, for man havde holdt ved i stille som i storm, og i 1978 fik kompagniet en kinesisk henvendelse: Om danskerne kunne hjælpe med at analysere og planlægge havne- og søfartslogistikken for folkerepublikken?

ØK's daværende topchef, Mogens Pagh, sagde ja, og en større stab blev sat på opgaven. I bestyrelsen blev der spurgt om honorar, og Pagh's svar, som blev accepteret, var, at man gjorde det gratis i forventning om senere ordrer. Hvad der drev Pagh, var hans egen fortid som ØK-mand i Kina, og at kompagniet havde været i stand til at gøre forretninger i folkerepublikken, selv da Mao slap kulturrevolutionen løs over masserne.

Kineserne fik således en gratis analyse og plan, men pludselig blev alt sat i stå, så der kom ingen ordrer. Den gang. Det er der kommet senere, men ironien ligger i, at det er gået til ØK-rivalen A.P. Møller-Mærsk, hvis ene driftsbæn i dag er havne og containerterminaler.

Man skal absolut ikke frakende ØK-folkene fremsynet-

ØK-stifteren H.N. Andersen omgikkes sin samtids toneangivende – fra kong Christian den Tiende (Nr. 1 kaldet i omtale) til Politiken-redaktøren Henrik Cavling. I sit livs efterår havde H.N. Andersen en længere telefonsamtale med Cavling, der skrev et referat af samtalen. Martin Iversen har haft referatet til rådighed, og det fortjener et citat – både som et apropos til ØK's historie og som en aktuel bemærkning:

*“... Vi trænger til at foretage os noget, til at arbejde og skabe værdier.
Vi taler for meget her i landet og handler for lidt.
Vi beskæftiger os med småting, vi ikke kan undgå i en befolkning,
der lever af hinanden og af at omtale hinanden ...”*

(H.N. Andersen, 7. oktober 1925).

*En godt slidt Shanghai-bag
– og en velskrevet bog om
et stort kapitel i dansk erhvervshistorie.*

hed. Glemte i dag er det ellers uden for branchen, at kompagniet var først til at bygge containerskibe, to stykker, men førte ikke politikken igennem. Så hvad der i dag er verdens største container-rederi, A.P. Møller-Mærsk, startede sin specialflåde ved at købe de to skibe af ØK.

Og har man lyst til at slå plat og krone mellem skæbnens ironi eller tilfældigheder-nes spil, så kan man i det efterår 2016, hvor Martin Iversens *Udsyn* er udkommet, samtidig notere sig, at A.P. Møller-Mærsk er i færd med at finde ud af, hvilke ben den virksomhed skal stå på, samtidig med at en årrækkes beskæring og afskæring af sideaktiviteterne (set i forhold til rederi- og olievirksomhederne) fortsættes.

Det var samme problemkompleks, der var forklaring på ØK's storhed – og forklaring på ØK's fald. Stifteren, H.N. Andersens strategi var for sin tid genial – nærmest kunsten at hive sig selv op ved håret: Ved siden af redervirksomheden at drive fabriks- og handelsvirksomhed, der dels gav direkte indtjening, dels gav sikkerhed for, at der var noget at sejle med, når andre kunder ikke kunne fylde fragtskibene.

Det endte med en stor virksomhed, men også en uoverskuelig virksomhed. I parentes bemærket: Allerede i ØK's tidlige år fik H.N. Andersen en alvorlig advarsel om faren ved manglende kontrol: Kompagniets første store satsning på det kinesiske marked endte i forbindelse med den russisk-japanske krig i 1905 med et økonomisk milliontab i Manchuriet som følge af korrupsion og utilstrækkelig ledelse, et tab så stort, at det var ved at tage livet af det unge kompagni.

Det var en lærestreg for H.N. Andersen, og hans efterfølgere som ledelse i 1940'erne og 50'erne, bestyrelsesformanden prins Axel og den administrerende direktør Hakon Christiansen, kendte historien og var ustandselig på farten mellem alle verdensdele for at tage bestik af de lokale forretninger og deres ledelser.

Og ØK voksede, men uoverskueligheden var følgesvend og bidrog til det, der endte som kompagniets endelige nedbrydning: En økonomisk svingning, der blev forstærket af store, men forkerte satsninger – først på den industrielle side under Mogens Pagh's lederskab fra 1960'erne, senere under Henning Sparsø's direktion med skibsinvesteringer, der var en fejllæsning af containermarkedets ønsker og behov.

Martin Iversen opruller det hele i *Udsyn* – fra H.N. Andersens rejse fra 1800-tallets Nakskov via Thailands tropeliv og teakskove til hjemlig entreprenør/iværksætter i verdensklasse og international erhvervspolitisk manipulator med øre hos statsmænd og kongehuse. Og fra ØK's vækst fra ingenting til storkoncern med afdelinger i alle verdensdele – og til den økonomiske deroute, der fik sit sidste kapitel skrevet, da ØK-navnet i foråret 2015 forsvandt fra børsen med pengeudlodning til de aktionærer, der havde holdt ud, mens kompagniets sidste rest, et internationalt flyttefirma fortsatte i eget regi. Santa Fé er navnet.

Martin Iversen har i sit arbejde med bogen haft adgang til alt det arkivmateriale, der tegner ØK's historie, herunder bestyrelsesprotokollerne, hvor uenigheder og konflikter spejler sig mellem linjerne af mere diplomatisk referatsprog. Men han fortæller historien, succes som fiasko, i et glidende letlæst sprog, der viser respekt for såvel den læser, der er uden de større forudsætninger, som for den, for hvem et virke i erhvervslivet er dagligdag.

Den særlige ØK-kultur med global uddannelse af unge mennesker, der mødte både krav og chancer, er et klassisk kapitel i dansk erhvervshistorie. Den nævnes i bogen på en måde, så den må betragtes som en bisætning.

Det er en følge af et valg, forfatteren har truffet: At skildre historien fra toppen. De navne, man møder fra ØK, er alle personer, der har udgjort ledelsen – direktion, bestyrelse og laget lige derunder. Kort og godt: Personer, der har haft ansvar og magt, og derfor må tåle at blive holdt op mod såvel gode, rigtige beslutninger som forkerte.

Hvorimod mindre figurer i kompagniets historie beskyttes af anonymiteten, hvad de end måtte have bedrevet af godt eller mindre godt. Herfra: Respekt for den beslutning.

Uden at det skal mindske en generel anbefaling af bogen som værende af klasse må nærværende anmelder udtrykke lidt mindre respekt og lidt mere ærgrelse over, at Martin Iversens fagredaktør/korrekturlæser indimellem har svigtet. Det kan siges at være i småtingsafdelingen, men i et faghistorisk værk bør intet være småting.

For eksempel vil de nok i Maribo blive kede af, at H.N. Andersens fødeby Nakskov tillægges en domkirke (tekst side 25 og billedtekst side 28).

Kyndige læsere af "Danmark-Kina" vil nok undre sig over, at Maos store proletariske kulturrevolution i bogen aflyses et tiår, før det faktisk blev besluttet (side 368).

Og folk med kendskab til geografi og moderne skibsteknik vil nok forbløffes over, at en ØK-nybygning, "Selandia", i 1972 som verdens hurtigste fragtskib kunne klare en jordomsejling på 40,3 timer. Hele fly-industrien kan gå hjem og lægge sig – eller hvad (billedtekst side 523)?!

Andet kunne nævnes, bl.a. navnesjusk, men ikke mere surhed, for det er en god bog – interessant, spændende, tankevækkende og lærerig for vordende merkantile imperiebygere.

Den skal dog ikke anbefales til sengelæsning, for det er noget af en moppedreng. Køkkenvægten slår ud på 2,6 kilo! Så en god gammeldags skrive-læsepult er nok det ideelle.

PS: Det følgende har ret beset ikke noget med ØK at gøre, men: En af bogens illustrationer bliver en ordløs kommentar til den pågående diskussion Kina-Tibet. Det er et Asiens-kort fra ØK's tidlige år i Østen, og det viser, at datidens kartografer ikke var i tvivl om, hvad der var kinesisk. Folkerepublikkens territorium identisk med datidens kejserdømme – eller omvendt.

Martin Iversen

Udsyn – ØK, Danmark og verden

Lindhardt og Ringhof 2016

664 sider, rigt illustreret. 499,95 kr.

.....

Martin Iversen, født 1972, er lektor i økonomisk historie ved Copenhagen Business School og forfatter til en række bøger om erhvervshistoriske emner, bl.a. om bankkrisen fra 2008.

Nils Thostrup er journalist med udenrigspolitik som speciale. Han har rejst i Kina siden 1974 og skrevet fire bøger om folkerepublikkens udvikling gennem reformårene.

EN PLATFORM FOR SAMARBEJDE MELLEM DANMARK OG ASIEN

ASIA HOUSE

Asia House på Indiakaj i Københavns gamle frihavnsområde er samlested for en række aktiviteter, hvor vi arbejder for at knytte tættere bånd mellem Danmark og Asien. Kina er en meget væsentlig del af Asien og derfor selvfølgelig også en vigtig samarbejdspartner for os.

Sekretariatet i Asia House koordinerer vores forskellige aktiviteter. Hovedformålet er vidensdeling. Vi ønsker at skabe mulighed for, at danske erhvervsfolk, entreprenører og alle med interesse for Asien kan knytte kontakter og selv bidrage til, at de og Danmark får et tæt og godt samarbejde med landene i Asien.

Det er sagt mange gange, men det bliver det jo ikke mindre sandt af: Langt størsteparten af dansk erhvervsliv er små virksomheder, der ikke eksporterer. De skal selvfølgelig ikke alle sammen prøve kræfter med eksportmarkederne i Asien, men væsentligt flere af dem bør internationalisere og komme ud over Danmarks grænser. Og ikke kun til vores naboer.

Jævnligt hører man både virksomheder og organisationer sige, at "nærmarkederne er det, vi skal leve af". Det er fuldstændig rig-

tigt, at meget af dansk eksport går til vores naboer. Men det er vanskeligt at forstille sig, at globaliseringen stivner i en sådan grad, at vores nærmarkeder vil forblive med at være "vores".

Derfor er det i vores optik helt nødvendigt, at danske virksomheder rækker ud – både for at finde nye markeder og for at være bedre klar, når konkurrencen skærpes yderligere ved vores egne kyster.

Asia House, der er over hundrede år gammel, er bygget netop med det formål: at åbne Danmark op og skabe forbindelser til Asien. Det var det første hovedkvarter for entreprenøren H.N. Andersen, der efter at have arbejdet i Asien vendte hjem til Danmark og grundlagde handelsvirksomheden Østasiatisk Kompagni, ØK.

Asia House blev bygget ved kajen i det, der dengang var Danmarks "vindue mod verden": Den nye Frihavn. Det kan være svært at forestille sig, hvor langt væk Kina var i 1898, da Asia House stod færdig, og det kunne tage et par måneder at komme frem. Og kun til søs – den transsibiriske jernbane var ikke klar endnu, og brdr. Wright var ikke luftbårne.

Det er heldigvis anderledes i dag, og der er en helt anden, tæt kontakt mellem Danmark og Asien. Der er stadig mange muligheder for at blive klogere på hinanden, og de mange turister og rejsende begge veje hjælper godt til, at viden om hinanden er i stor vækst.

Asia House er begyndt at lægge nyheder om Asien på vores hjemmeside et par gange om ugen, for selv om der er en stor nyhedsstrøm på mange medieplatforme, er det ikke altid, at relevante nyheder, der ikke har katastrofe-format, når frem til os danskere.

HVIS DU VIL VIDE MERE OM ASIA HOUSE:

LinkedIn Asia House Denmark

www.asia-house.dk

Kontakt os på **ah@asia-house.dk**

Susanne Rumohr Hækkerup
er cand.mag. Hun var ansat på den danske ambassade i Beijing i 2003-07, og hun blev siden ambassadør i Mexico. I 2016 blev hun udnævnt til direktør for Asia House.

Asia House blev bygget i 1897 som det første hovedkvarter for ØK.

ASIA

NEXT STOP

Danske iværksættere udvikler produkter og koncepter, der er stor efterspørgsel på – ikke kun i Danmark. I Kina og Sydøstasien er der stor og stigende interesse for danske ideer inden for teknologi, design, fødevarer – you name it!

Men hvordan griber du mulighederne som iværksætter? Hvordan tager man som dansk iværksætter det store skridt ud i verden og skaber succes i Asien? Svaret er ikke enkelt og ligefrem, men der er selvfølgelig konkrete råd at hente. Råd, som bygger på en lang dansk historie med at skabe forretning i Kina og Sydøstasien.

Asia House var i forbindelse med iværksætter-ugen i november vært for "Asia Next Stop" i samarbejde med Innovation House China-Denmark og Danish Chinese Business Forum.

Danske iværksættere og rådgivere fortalte om deres erfaringer og gav gode råd til, hvad man skal være opmærksom på, når man som dansk iværksætter vil skabe succes i Asien.

CEO Peter Ølbye, Nordic Technologies, fortalte om sine erfaringer og oplevelser med at sælge rent drikkevand til Nordkina,

og iværksætter Jacob Juul, Zupersoft, delte ud af sine opstartserfaringer med en ny online-plattform til den kinesiske forbruger. Efterfølgende informerede Kinaekspert og rådgiver Anders Kjølner fra DI om de klassiske faldgruber ved opstart på et asiatiske marked, og general manager, Karin Vith Ankerstjerne, Innovation House China-Denmark, opridsede de gode muligheder for at få hjælp og bistand i opstarts- og vækstfasen, mens Lars Andersen fra Andersen Consult gav input og råd omkring det sydøstasiatiske marked.

En udbytterig for de interesserede deltagere.

Asia House på Indiakaj 16 i København

Begrebet guanxi er centralt for at begå sig i Kina.

Manglende gennemslagskraft på det kinesiske marked skyldes ofte, at man fra Vesten ikke har sat sig ind i den kultur, man møder.

关系

OM GUANXIS BETYDNING FOR DANSK-KINESISKE SAMARBEJDER

Begrebet guanxi er ofte noget af det første, som bliver nævnt, når der tales om samarbejde med kinesere, og begrebet figurerer i adskillige bøger og hurtige guides til succes i Kina.

Jeg har som afslutning på min kandidatuddannelse i tværkulturelle studier undersøgt og analyseret brugen af guanxi og begrebets betydning for vesteuropæiske-kinesiske kulturmøder.

Guanxi er et særligt samfundsrelateret begreb, der er kendetegnet ved at være yderst komplekst og med en lang historie indenfor kinesisk kultur, samfund og organisationskultur.

Guanxi beskriver en række personlige forbindelser mellem mennesker, hvorved enkeltpersoner er i stand til at få fordele ved at yde hinanden tjenester. Det er et system af relationer, der bygger på gensidighed, tillidsopbygning, opretholdelse af ansigt og udveksling af job, resurser og kontakter.

For at skabe en guanxi-relation skal der opbygges et fundament, som kan være baseret på enten familiære forbindelser, fælles baggrund eller en mellemmand, der kan dyrke det nødvendige forhold. Den obligatoriske gensidighed, selve grundlaget for guanxi-systemet, involverer tætte forbindelser, der er båret af tillid, og som har et langsigtet aspekt. Hvis man ikke er født ind i et guanxi-system, kan det tage meget lang tid at opbygge et guanxi-netværk.

Både kinesiske og vestlige forskere tillægger guanxi så stor betydning, at det anses for livsnerven i det makroøkonomiske system i Kina. Netop fordi guanxi opfattes som en integreret del af kinesisk organisationskultur og økonomi, betragter mange vestlige virksomhedsledere og konsulenter guanxi som hemmeligheden bag erhvervsmæssig succes i Kina.

I takt med den øgede interesse for det kinesiske marked bliver der udgivet flere og flere kulturguides, og mange virksomheder anvender dem som et led i en hurtig forberedelse af forretningsrejser, hvor formålet er at etablere samarbejde med Kina.

Mange af de vestlige guides kan dog umiddelbart virke noget overfladiske, generaliserende og ofte stereotypificerende. Ganske vist behandler de fleste af dem guanxi som en vigtig nøgle til succes for vesterlændinge i Kina. Men rådgivningen

er ofte mangelfuld, for nok er guanxi et centralt begreb, men kompleksiteten af det tages sjældent i betragtning. Det gør det vanskeligt for vesterlændinge, der står over for deres første møde og tværkulturelle erhvervssamarbejde med Kina. For på hvilke måder kan en udefrakommende vestlig forretningsmand indgå i et sådant system, som er svært gennemskueligt?

Og hvad gør man så? Der er ingen tvivl om, at brugen af guanxi er uhyre vigtig for et erhvervssamarbejde i Kina. Men man skal være varsom. En faldgrube er en stereotypificerende tilgang til det første kulturmøde mellem vesteuropæere og kinesere. Det kan være yderst risikabelt og føre til mislykkede relationer fremfor det ønskede konstruktive tværkulturelle erhvervssamarbejde, hvor begge parter opnår en fordel – en win-win.

Guanxi, som det typisk forstås i en vestlig organisatorisk kontekst, er ikke nødvendigvis det mest centrale for vesteuropæere i deres indledende samarbejde med kinesere. Problemet er, at guanxi i en vestlig sammenhæng ofte kun forstås ganske overfladisk. Det gode råd er, at selvom det først er efter flere års erfaring i Kina og med kinesere, at man får oparbejdet et egentligt guanxi-netværk, der kan skabe de relevante forbindelser og dermed forretningssucceser, så er det netop af den grund uhyre vigtigt, at man er opmærksom på det fra starten.

Det kræver lang tid og stor tålmodighed, og hvis man ikke har opnået en grundig forståelse af guanxi, kan man hurtigt komme galt af sted ved f.eks. at forårsage ansigtstab, misforståelser, tillidsbrud osv. Forstår man ikke guanxi-spillets regler, har man ikke mulighed for at opbygge det vigtige netværk, der bl.a. skal til for at begå sig i Kina.

Det er konklusionen hos både de danske og kinesiske forretningsfolk, jeg interviewede, og forskerne indenfor området. Deres bedste råd til det første skridt ind i et forretningseventyr i Kina er at alliere sig med en kineser, der kan agere mellemmand og introducere til det komplekse system.

Mette Nordland Westergaard
BA i kinastudier, KA i tværkulturelle studier,
ansat i Asia House

For meget luftsteg og vindfrikadeller

Direktøren for Grundfos i Kina, Humphrey Lau, der med egne ord hverken føler sig dansk eller kinesisk, har sammen med journalist Hugo Gaarden skrevet om livet som erhvervsleder i Kina. Bag den noget særegne og umiddelbart helt uforståelige titel *Slå den røde dronning* beretter Humphrey Lau om stort og småt fra Riget i Midten. Og den røde dronning, hende vender vi tilbage til.

Humphrey Lau er ingen hr. hvem-som-helst, når det kommer til at drive virksomhed i Kina. Allerede som 27-årig fik han ansvaret for at etablere Novos første fabrik i Kina (det var dengang, før virksomheden Novo blev splittet op i Novo Nordisk og Novozymes), og siden 2008 har han stået i spidsen for pumpeproducenten Grundfos' aktiviteter i Kina. Herudover bestrider han i øjeblikket posten som bestyrelsesformand i det danske handelskammer i Kinas afdeling i Beijing.

Det er således en mand, der har slidt mere en ét direktørjakkesæt op og som for længst har bevist, at han er i stand til at skabe succes på et vanskeligt marked som det kinesiske, der har valgt at sætte sig til tasterne for at dele sine erfaringer og dele ud af sin visdom.

Så hvad er hemmeligheden bag de succeser, Humphrey Lau har stået i spidsen for? Hvad er det, han kan og gør i det store land med det enorme marked, som så mange danske og internationale virksomheder gennem årene har forsøgt at få fodfæste på blot for at konstatere, at opgaven var for vanskelig.

At det kinesiske marked var for stor en mundfuld.

At de kinesiske forbrugere ikke opførte sig som de europæiske eller amerikanske forbrugere og havde nogle helt andre præferencer i forhold til kvalitet, pris og serviceniveau.

Og at den plan og strategi, man havde for indtoget i Kina, var forkert eller hurtigt blev forældet.

Desværre er bogen ikke leveringsdygtig i ret mange konkrete svar, og de læsere, der havde håbet at få et par ledelsesmæssige fif eller lure et par forretningshemmeligheder,

sidder som denne anmelder med uforrettet sag efter at have vendt sidste side i bogen.

Det er ellers ikke, fordi Humphrey Lau sparer læseren for mange detaljer i bogens indledende fase, hvor beskrivelsen af familiens historie starter med begge hold bedsteforældre, der levede omskiftelige tilværelser i Kina, før morfaren i slutningen af 1950'erne rejste til Danmark for at arbejde som kok på Restaurant Shanghai på Nytorv i København. Senere fulgte Humphrey Laus mor og søster, sidenhen hans far og til sidst også lille Humphrey selv, der således nåede at bo alene hos bedstemoren i Hongkong, mens han gik i kinesisk privatskole.

Ifølge Humphrey Lau selv har opvæksten i både Kina og Danmark formet ham som person og givet ham mulighed for at forstå begge kulturer, fordi han hverken er helt kinesisk eller helt dansk, hvad det så end betyder.

"På grund af min opvækst i Danmark er jeg ikke helt kinesisk. På grund af mine kinesiske forældre og mine første leveår i Kina er jeg ikke helt dansk. Jeg har altid stået uden for de gængse båse, og det har tvunget mig til at skabe min egen identitet", skriver han indledningsvist og fortsætter:

"Men sådan nogle som mig passer bare ikke ind i dem. At stå uden for båsene har ofte gjort mig i stand til at se nuancer, farver, vinkler og logik, som de faste beboere i båsene ikke selv kan se. Jeg stiller tit tingene lidt på højkant, ser tingene fra en anden vinkel og tager sjældent et perspektiv for givet, for der er altid mere end én sandhed."

Efter familiehistorien er rundet af, bliver bogen langsomt mere interessant, om end det sker uden en egentlig sammenhængende rød tråd, som binder fortællingen sammen. Der er mange afstikkere og omveje undervejs i Humphrey Laus fortælling om absurde oplevelser og erfaringer som virksomhedsleder i Kina, men på en eller anden måde er stilen med til at bidrage til billedet af, at Kina er et forvirrende og komplekst marked at operere på, og at det ikke altid er en dans på ro-

ser at have ansvar for en stor dansk virksomhed i Kina.

Beskrivelserne af Kina og kineserne er flere steder i bogen lidt for banale til at gøre bogen rigtig interessant for personer, der allerede har Kina inde under huden: "Det, der var god latin for ti år siden, er fuldstændig forandret i dag. Dengang skulle virksomheder til Kina for at producere billigt til det globale marked – eller hjemmemarkedet. Nu skal de være i Kina for at sælge til det kinesiske marked, især langt ude i mindre provinser, hvor vestlige virksomheder hidtil endnu ikke har været."

De fleste ved jo godt, at den økonomiske udvikling i Kina de seneste årtier er gået stærkt, og at væksten har været geografisk ujævnt fordelt. Ikke alle kinesere har fået lige stor andel i velstandsstigningen, og forbrugernes behov er derfor forskellige. Det stiller store krav til virksomhedens evne til at tilpasse sig mange forskellige kinesiske virkeligheder, hvilket Humphrey Lau med rette bruger meget plads på at reflektere over i bogen.

Beskrivelserne af, hvordan Grundfos fokuserer sine ressourcer på nogle få men store og indflydelsesrige kunder i byggebranchen i den mere velstillede del af Kina, mens virksomheden i en anden mere tilbagestående del har fokus stærkere rettet mod at skabe gode forbindelser til lokale magthavere, er et udtryk for, at man som virksomhed ikke kan favne hele Kina med én og samme strategi, hvis man vil opnå succes.

Den pointe gentages mange gange!

Når en aktiv virksomhedsleder vælger at skrive en bog om sine ledelsesmæssige meritter, er faren selvfølgelig, at beskrivelsen let kan gå hen og blive unuanceret. Hvem skriver ikke helst om succeser og sejre fremfor om nederlag og dårlige eller forkerte beslutninger?

Humphrey Lau er ingen undtagelse, og bogen ville have vundet en del, hvis Hugo Gaarden med sin journalistiske baggrund og sit kendskab til kinesiske forhold havde udfordret Humphrey Lau mere undervejs.

Og så var der lige det med hende den røde dronning, som har lagt navn til bogen, en evolutionshypotese og sågar flere forretnings- og ledelsesstrategier. Figuren 'den røde dronning' stammer såmænd fra Lewis Carrolls roman *Bag Spejlet* (1871), der er efterfølgeren til *Alice i Eventyrland*.

I romanen, der ligesom forgængerens foregår i en drømmeverden, møder pigen Alice skakbrikken den røde dronning, som hun ender med at løbe om kap med blot for at indse, at den røde dronning er umulig at indhente. Alice må løbe alt, hvad hun kan, blot for at forblive på det samme sted.

I Humphrey Laus optik er det at drive virksomhed i Kina at sammenligne med et kapløb, hvor det kinesiske marked er en rød dronning i konstant og hurtig bevægelse og forandring. Kun de dygtigste virksomhedsledere formår at være på forkant med udviklingen i Kina og løbe så stærkt, at deres virksomheder bliver i stand til at slå den røde dronning!

Hugo Gaarden og Humphrey Lau
Slå den røde dronning
 Gyldendal 2016
 242 sider. 300 kr.

Morten Laugesen er ph.d., vicedirektør
 i Sino-Danish Center.

ET SIKKERT, MEN LIDT UAMBITIØST "GODDAG" TIL KINA

Efter godt og vel 10 år er der endelig kommet nyt undervisningsmateriale til kinesiskundervisningen fra Systime. De to nye "i-bøger" (interaktive bøger) er forfattet af Lene Sønderby Bech og Christian Nielsen, som også stod bag de gamle grundbøger *Kinesisk Sprog for Begyndere 1, 2 og 3* fra Systime.

Det betyder dog ikke, at *Nǐ hǎo Zhōngguó* skal ses som blot en digital udgave af disse bøger. Nej, her er der tale om to helt nye grundbøger (eller undervisningssystemer) i forhold til de gamle bøger. Det er faktisk meget forfriskende at se, at forfatterne med disse to i-bøger har prøvet ikke mindst at opdatere og forbedre undervisningsmaterialet til kinesiskundervisningen ved at udnytte i-bogs formatets muligheder, fremfor bare at genbruge deres tidligere succes.

I store træk er det også lykket at lave et nyt og forfriskende bidrag til kinesiskundervisningen med disse to i-bøger.

Noget af det, som er en klar forbedring ved *Nǐ hǎo Zhōngguó Modul 1 & 2* er det nye og klare fokus på at give eleverne bedre mulighed for at danne et mere selvstændigt aktivt ordforråd på kinesisk fra starten af. De to forfattere skriver selv i forordet til den første bog at: "*Nǐ hǎo Zhōngguó, modul 1* stimulerer brugerens talefærdigheder fra første kapitel. Målsætningen er, at brugeren fra dag 1 aktivt kan anvende gløser og simple sætningsstrukturer."

Som en kinesisklærer, der selv lægger stor vægt på, at eleverne selvstændigt skal kunne føle sig hjemme i sproget fra dag 1, og at eleverne skal kunne snakke sproget "i virkeligheden" fremfor bare at læse op fra en tekstbog, er jeg glad for den nye målsætning.

I praksis kommer det først og fremmest til udtryk i valget af i-bog som format, der nu giver nye muligheder for bedre og mere simpel læring for eleverne fra starten af. I i-bogen er der til hver dialog en video, hvor indfødte kinesere "spiller" dialogen, så man kan høre den blive læst op. Det er guld værd i forhold til træning af udtale med eleverne og samtidig også god træning for elevernes lytteevner.

Derudover er der et væld af interaktive øvelser til hver dialog samt en udmærket ordbogsfunktion, der gør det muligt for eleverne at søge direkte i i-bogens gloseliste.

Men det væsentligste i forhold til at give eleverne et aktivt ordforråd fra dag 1 er de nye, kortere og simple dialoger i hvert kapitel. I forhold til *Kinesisk Sprog for Begyndere 1, 2 og 3*, som til tider havde nogle tunge dialoger, der ikke altid introducerede nye gløser eller grammatik på den bedste måde rent didaktisk, så fungerer dialogerne i *Nǐ hǎo Zhōngguó* meget bedre. Her er der fokus på simple dagligdags dialoger, der på korte måder introducerer gløser, sætningsstrukturer og grammatik.

Det har en klar positiv effekt på, hvor meget mere kinesisk man kan få eleverne til at tale i timerne, hvilket mit eget 1.g.-hold, hvor vi i år har brugt *Nǐ hǎo Zhōngguó* frem for *Kinesisk Sprog for Begyndere*, er et godt eksempel på.

Hvor tekstbogs materialet førhen ofte kom til at dominere klasserumsundervisningen, da teksterne i *Kinesisk Sprog for Begyndere* kunne være lange og tunge for eleverne at komme igennem, så forholder det sig anderledes nu. Med de nye dialoger er det nemmere at lade materialet virke som udgangspunktet for konversation i klasserummet, og jeg kan se, at det er nemmere at stimulere mine elevers lyst og evne til at tale kinesisk selvstændigt ved hjælp af disse mere simple og ligefremme dialoger.

>

Dertil skal det siges, at forfatterne også har opdateret emnerne i hvert kapitel, så de stemmer bedre overens med, hvad der sker i Kina i dag, og som det er lettere for eleverne at relatere til (f.eks. er trafik-emnet røget ud, og hobbyer og skoleliv bliver præsenteret tidligere).

I forhold til de kinesiske tegn, så bliver de også først introduceret i Modul 2, men til gengæld er der så tilføjet et underafsnit til hvert kapitel: "Sådan skrives de nye gloser", som interaktivt hjælper eleverne med at lære de nye tegn. Det må også siges at være en klar forbedring i forhold til *Kinesisk Sprog for Begyndere*, som ikke dedikerede nogen tid til tegnskrivning i grundbogen.

Ligesom de nye og simple dialoger er et af de store plusser ved *Nǐ hǎo Zhōngguó*, så er det også roden til det største kritikpunkt. For problemet med de simple og mindre ambitiøse dialoger er, at man som klasse meget hurtigt kan komme igennem i-bogsmaterialet. De i alt 12 kapitler fordelt ud over de to i-bøger er hurtigt læst, og den sproglige sværhedsgrad i slutningen af Modul 2 svarer også kun lige til slutningen af 1. år eller starten af 2. år.

Hverken niveau- eller længdemæssigt lever nogen af dialogerne op til kravene for at kunne være eksamenstekster (den længste tekst er på 160 tegn), hvilket gør, at man som lærer må kigge andetsteds efter materiale til sine 2. og 3. års-elever. Der går rygter om, at planen er at lave et modul 3 og 4 af *Nǐ hǎo Zhōngguó*, og det må man håbe, for den

didaktiske og pædagogiske struktur fungerer langt bedre i disse i-bøger end den gjorde i de gamle grundbøger, så det ville være fint med mere avancerede tekster i det samme format.

Nǐ hǎo Zhōngguó Modul 1 & 2 er to rigtige gode i-bøger til Kinesisk A undervisningen på gymnasiale uddannelser, men som mest henvender sig til det helt basale begynderniveau. I-bøgerne er super gode til 1. års-elever, da de fungerer meget bedre som udgangspunkt for og støtte til at give eleverne mod på og lyst til at tale kinesisk, end tidligere bøger før har gjort.

Men ligeså snart vi rykker op på det lidt mere avancerede kinesisk på 2. og 3. år, er teksterne dog for simple og uambitiøse til at kunne bruges i undervisningen.

Lene Sønderby Bech
og Christian Nielsen

Nǐ hǎo Zhōngguó
Kinesisk sprog og kultur
for begyndere
Modul 1 & 2

Systeme (i-bog). 2014 og 2016
220 sider. 295 kr.

Troels Kjems Petersen
underviser i Kinesisk A og
Samtidshistorie B på Køge
Handelsskole (HHX).

NÅR FIKTION BLIVER TIL VIRKELIGHED

De røde marker er den Nobelprisvindende kinesiske forfatter Mo Yans debutroman. Romanen blev udgivet som fem selvstændige noveller i et kinesisk tidsskrift i 1986, inden de året efter udkom samlet som roman. Samme år blev dele af romanen filmatiseret af Zhang Yimou og indstillet til en Oscar og tildelt en Guldbjørn på filmfestivalen i Berlin.

Zhang Yimous filmatisering fik den danske titel *De røde marker*, og den titel er forståeligt beholdt i den danske oversættelse af

romanen. På kinesisk hedder romanen "Hóng gāoliáng jiāzú" (红高粱家族), som betyder Den røde durras familie.

Rød durra (sorghum bicolor) er en høj og hårdfør majs lignende græsart, som dyrkes for dens frø, der anvendes til føde for mennesker og dyr. Som det fremgår af romanen, kan den også bruges til at producere brændevin. Tilsat en pottetfuld morgenurin skulle den, ifølge en af romanens hovedpersoner, være specielt delikat.

Vigtigere er måske, at den røde durra romanen igennem bliver brugt som symbol på kinesernes stolthed og vilje til at overleve.

Under Kulturrevolutionen vender en ung mand hjem til sin fødeegn Gaomi i Shandong-provinsen. Som andre unge i den "tabte" generation er han desillusioneret og søger værdier i sin families og sit lands fortid. Han fortæller os derfor historien om de generationer, der gik forud for ham, især hans for-

ældre og hans farmor og farfar, og han fortæller os om sin hjemegn.

Om hjemegnen siger han: "Jeg elskede det nordøstlige Gaomi af hele mit hjerte og hadede det af hele mit væsen. Først da jeg var blevet voksen, forstod jeg, at det nordøstlige Gaomi uden tvivl er det mest vidunderlige og mest afskyelige, mest usædvanlige og mest almindelige, mest ophøjede og mest profane, mest heltemodige og mest nederdrægtige, hårdest drikkende og hedest elskende sted på hele jorden."

Her får vi opskriften på Mo Yans unikke fortællestil.

Mo Yan elsker de store kontraster. Han hyldes ofte for at finde skønhed i selv det mest infame, men han er akkurat ligeså insisterende på at finde hæslegheden i selv det mest skønne. Gaomi er et råt, grimt, kaotisk og lovløst område, på randen af anarki og beboet af afstumpede forbrydere, men selv i det værste smuds findes skønheden, rigdommen og det ophøjede, og det er de facetter af livet i Gaomi, som *De røde marker* fokuserer så insisterende og lidenskabeligt på.

Men det går altså også den anden vej: Vi møder fromme munke, som i virkeligheden er liderlige ægteskabsbrydere, smukke ynglinge, som i virkeligheden er psykopatiske masse-mordere, og i centrum af historien har vi fortællerens farmor, som beskrives som en legende, der heroisk kæmpede mod den japanske invasionshær.

I virkelighedens verden levede hun sammen med en forbryder, hældte urin i brændevin og døde en alt andet end heroisk død, da hun faldt for en vildfarende kugle.

Alt bliver forstærket og forvrænget i jeg-fortællerens slørede og farvede erindringer. Tilsyneladende præsenteres vi for en hudløst ærlig og autentisk skildring af hans familiens turbulente liv, men både kronologisk og indholdsmæssigt bliver alting forvrænget til ukendelighed.

Tag for eksempel historien om den dag, da farfar, tynget af sult, opsøger byens kro for at spise. Det eneste kød på menuen er hundekød, men farfar får kun lov at spise hundens hoved: "Med vinskålen i den ene hånd og hundehovedet i den anden, tog han en slurk af brændevinen og stirrede på hundens genemkogte, men stadig bidiske øjne. Han sigtede på snuden og tog trodsigt en bid. Kødet var overraskende velsmagende, men han var for sulten til at nyde det og slugte lynhurtigt

hundehøjnene, sugede hundehjernen ud, tyggede hundetungen, gnavede hundekinderne og tømte vinskålen til sidste dråbe."

Det er voldsomt, udpenslet og fortalt af en person, der end ikke var født dengang.

De røde marker foregår i ekstremt turbulente perioder i Kinas historie. Vi er i 1923, hvor krigsherrer kæmper om magten, og hvor anarki og lovløshed hersker, i 1939, hvor den japanske invasion raser, og vi følger vanviddet omkring Det store spring fremad og Kulturrevolutionen.

Det hele fortalt som fragmentariske mosaikker uden kronologisk orden og uden dybde eller umiddelbar sammenhæng. Myter, fabler og overtro vikles ind i faktuel historie og skaber en fiktion, der synes mere virkelig end virkeligheden selv, og historien bliver fortalt med et billedsprog, der er ekstremt sanseligt og sensuelt. Figurerne træder i den grad lyslevende frem og bliver nærværende, men er så alligevel ikke andet end ren og skær fiktion.

Man har kaldt denne stil for magisk realisme, og selv om det er forførende og blændende godt skrevet, er det altså også temmelig irriterende og forvirrende i det lange løb. Det bliver simpelthen for meget med de overlæssede, langtrukne og ekstremt vulgære scener, der i en hæsblæsende uorden følger hinanden som ekspressive orgier. Det ligefrem flyger med død og ødelæggelse, med lemlæstede lig, afhuggede hoveder, afbrændte byer, og alt sammen udpensles med lange – alt for lange – sanselige billeder.

Når den heltemodige onkel fanges af japanerne og skal henrettes, får han først skåret sine kønsdele af, og siden skræller slagteren langsomt al hud af hans krop. Vi er med hele vejen og ned til mindste detalje i et kvalmende, sanseligt overeksponeret bombardement, der absolut intet overlader til fantasien, men hold da op, hvor er det blændende fortalt.

Mo Yan modtog fortjent Nobelprisen i litteratur i 2012. Mange kinesiske eksilforfattere har vrænget af tildelingen og ser den i Kina bosiddende forfatter som systemets mand. Mo Yan er næstformand i Kinas statskontrollerede forfatterforening og underlagt systemets ofte absurde censur.

Men er det bedre at henvende sig til et ikke-kinesisk publikum end at bidrage til at rykke censurens grænser? Mo Yan er mindst lige så kritisk og rå i sine fortællinger som

eksilforfatterne, Ai Weiwei og de andre, der har kritiseret ham, og modsat dem når han ud til det publikum, som hans fortællinger er adresseret til.

De røde marker er oversat af Peter Damgaard, som tidligere har oversat forfatterens fremragende roman *Hvidløgballaderne*. Det gør han igen blændende godt. Mo Yans unikke fortællestil og den rå tone er beundringsværdigt fordansket. Lad os håbe, at både oversætter og forlag har mod på at give os flere af Mo Yans værker på dansk.

Mo Yan

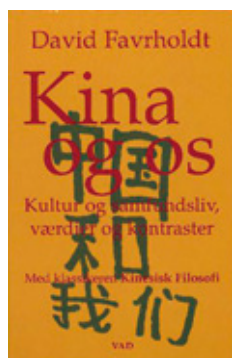
De røde marker

Oversat af Peter Damgaard

Batzer og Co. 2016

560 sider. 349 kr.

Lene Sønderby Bech
og Christian Nielsen
er gymnasielærere og
forfattere til et stort kinesisk
lærebogssystem på dansk.

DEN ANDEN SIDE AF MØNTEN

Professor, dr.phil. David Favrholt døde i 2012, men kort før sin død overdrog han et knapt fuldført manuskript om Kina til cand. mag. Dana Bar-Shalom, der efterfølgende har taget sig af at udgive manuskriptet i bogform. Samtidig gav det anledning til at genoptrykke Favrholtts efterhånden gamle klassiker *Kinesisk Filosofi*, der længe har været udsolgt. Bogen *Kina og os* består således af to dele *Kina og os* og *Kinesisk Filosofi*.

David Favrholt havde livet igennem en stor interesse for Kina udover de mange andre emner, som ellers optog ham og udgjorde hans professionelle virke. Hans bog *Kinesisk filosofi*, der udkom i 1970, åbnede en helt ny verden for mig, som jeg vil være ham evigt taknemmelig for. Den udkom på et tidspunkt, hvor man ikke på vores breddegrader havde den fjerneste idé om, at der eksisterede en righoldig og sofistikeret filosofi i Kina, der var samtidig med oldtidens græske tænkere.

Bogen indledes med et portræt af Favrholt og hans forhold til Kina af journalist Flemming Ytzen. Herefter følger en række nedslag i emner af vidt forskellig karakter, men som samlet set er med til at tegne et billede af nutidens Kina.

Det fælles for mange af kapitlerne i bogen er, at Favrholt gør op med de fordomme og den mangelfulde viden, vi har angående Kina, hvilket giver bogen et apologetisk præg i forsvaret for kinesisk kultur og politik, selv om han er velvidende om, at der selvfølgelig også er problematiske og diskutabile forhold i den kinesiske verden.

Alligevel er det en stor fortjeneste, at tingene afbalanceres og sættes i perspektiv, fordi Favrholt tvinger os til selvransagelse over de ting og forhold, som vi kritiserer eller ender forarges over, når vi gennem medieverde-

nen betragter Kina. Favrholt peger på, at det portræt, der tegnes af nutidens Kina i langt overvejende grad er negativt. Her kommer bogen til sin ret og viser sin styrke.

Gennem eksempler på vestlige perspektiver på kinesisk politik, ideologi og etik afslører Favrholt uvidenhed og misvisende antagelser i disse vinkler. Særligt i kapitlerne *Overtro og Falun Gong*, *Kina og Tibet* og *Kina og Taiwan* retter han op på disse vestlige og ufuldstændige opfattelser. Han argumenterer ved at fremlægge de faktuelle forhold i Kina, men viser også de ofte hykleriske påstande, der toner frem i bedømmelsen af kinesiske forhold.

Afsnittene *Den vestlige konfrontation*, *Fra Mao til Deng* og *En kultur uden renæssance* er alle vigtige og informative afsnit, der vil give et klarere udsyn til Kina og kinesisk forhold. I kapitlet om dødsstraf peger Favrholt på, at det er få danskere, der kan argumentere for deres etiske standpunkter på et rationelt grundlag. Kapitlet omtaler en tankevækkende dialog mellem en kineser og en dansker.

Jeg vil dog indvende, at der er enkelte påstande i Favrholtts egen argumentation, som jeg finder forenkledte og kategoriske. I forsøget på at skabe en modvægt og i forsvaret for de kinesiske synspunkter, opstår der en del generaliseringer i bestræbelsen på at tydeliggøre budskabet.

Jeg må også stille mig skeptisk i de få tilfælde, hvor Favrholt indtager en højst diskutabel position eller fremkommer med halve sandheder. Fx når han omtaler religion i Kina, som om den uhindret kan trives, og der omtrent er religionsfrihed.

Afsnittene om taoisme (daoisme) og konfucianisme kunne undværes, især kapitlet om taoisme, da der ikke er noget afgørende nyt i forhold til, hvad der allerede er skrevet af Favrholt i anden halvdel af bogen under *Kinesisk Filosofi*.

Bogen *Kina og os* er skrevet i et letforståeligt sprog, der giver en tiltrængt information om væsentlige punkter i debatten om Kina og Vestens værdier.

Anden del af bogen er tidligere anmeldt. Den er en glimrende indføring i kinesisk filosofi, skønt den på nogle områder er uddateret i et stærkt ekspanderende felt af nye indsigter og viden.

Kina og os vil utvivlsomt appellere til mange med nysgerrighed og interesse for Kina, som sikkert også vil byde på oplysninger af mere overraskende karakter. Bogen gør først og fremmest op med den mentale bevidsthed, vi har erhvervet os om Kina, hvis fodtrin ikke har fulgt med i, hvad der faktisk foregår i nutidens dynamiske Kina.

Bogen kan absolut anbefales trods de få kritikpunkter, som er nævnt.

David Favrholt
Kina og os
Kultur og samfundsliv,
værdier og kontraster
Vad Forlag 2016
302 sider. 230 kr.

Klaus Bo Nielsen
er cand.mag. i kinesisk og
religionshistorie med speciale
i kinesisk religion og filosofi.
Han er forfatter til bl.a. bøgerne
Kinesisk Filosofi og *Kinesisk Religion*.

HJERTEBLOD

Med 25 års forsinkelse fik vi sidste år en forrygende dansk oversættelse af Yu Huas fremragende debutroman *At leve*. Nu er turen så kommet til efterfølgeren, *Fortællingen om dengang Xu Sanguan solgte sit blod*, fra 1993. Det er endnu et mesterværk fra en af Kinas mest betydningsfulde forfattere og igen fornemt fordansket, men romanen når ikke helt samme højder som forgængeren.

Igen udspiller historien sig i en af Kinas mange landsbyer, hvor livet går sin vante gang. Helt almindelige mennesker lever et helt uforstyrret og simpelt liv, lige indtil landsbyen på godt og ondt bliver invaderet af den store verden omkring den. Landsbybeboerne kan blot passivt og uforstående se til, mens deres verden styrter i grus.

Og så alligevel. I Yu Huas fortællinger er ingen mennesker almindelige, og livet går aldrig sin vante gang. Her er i stedet mennesker af kød og blod, mennesker, der ikke er ufejlbarlige, men som trodsigt og modigt selv sætter dagsordenen for deres skæbner. Ingen udefrakommende magt, hvor afstumpet og rå den end måtte være, formår for alvor at knægte disse mennesker. Det er kinesisk litteratur, når det er allerbedst.

Hovedpersonen i fortællingen er Xu Sanguan, en livsglad og energisk ung mand. Han elsker vin, mad og smukke kvinder, men har ikke råd til nogen af delene. Han arbejder på byens silkefabrik, hvor han kører rundt med en vogn med silkelarvepupper. Han flirter med pigerne på fabrikken og i landsbyen og drømmer om at blive gift og stifte familie, men hans beskedne løn rækker ikke til et ægteskab med nogen af dem.

I Yu Huas fortællinger skubbes handlingen på godt og ondt i gang af mennesker, som er fremmede for hovedpersonerne og som lever udenfor hovedpersonernes vante verden.

To mænd fra hans farfars landsby fortæller således Xu Sanguan om en hurtig og nem genvej til rigdom. På en formiddag kan man tjene lige så meget, som man kan på et halvt års hårdt markarbejde. Alt man skal gøre, er at sælge et par portioner blod til det nærliggende hospital. Xu Sanguan vægrer sig. At sælge sit blod er at sælge sin energi, sin krop, sit liv.

Udsigten til de mange penge får ham dog overtalt, og snart får han råd til at blive gift med den smukke og højrøstede friturebrødssælger Xu Yulan. Hun føder ham tre drenge, og *Fortællingen om dengang Xu Sanguan solgte sit blod* er historien om familien Xus turbulente liv i Mao-tidens Kina.

Silkepupperne, Xu Sanguan kører rundt med på silkefabrikken, symboliserer kimen til skønhed, hans begær efter alt det smukke, tilværelsen har at byde på. Blodet han afgiver, er omvendt symbol på alt det, han mister, for overhovedet at overleve.

Landsbyen indhentes af de politiske kampaner Det Store Spring Fremad og Kulturrevolutionen, hvor magtgale, korrupte embedsmænd forfølger og terroriserer alt og alle. Det er hjerteblod, Xu Sanguan må afgive, for at han og hans familie kan overleve.

Hver gang familien trues af hungersnød, politisk forfølgelse og andre katastrofer, sælger han et par portioner blod: "Den næste morgen talte Xu Sanguan på fingrene. Hans familie havde levet af majs vælling syvoghalvtreds dage i træk. Jeg går hen og sælger blod, sagde han til sig selv. Min familie skal have et ordentligt måltid mad."

Xu Sanguan og hans familie overlever udelukkende på hans tiltagende salg af sit hjerteblod. Kun den ene gang, hvor han vil sælge blod for at få råd til vin og mad til sig selv, får han afslag fra hospitalet.

Fortællingen om dengang Xu Sanguan solgte sit blod er en både dyb og lettilgængelig roman, skrevet i et rå og ligefremt sprog. Det er både naivt og meget gribende. Der er mange barske scener, der ubarmhjertigt udstiller de lidelser og vanvittige eksperimenter, som det kinesiske folk blev udsat for under Formand Mao.

Yu Hua undgår moralisering og lader sine fiktive personer træde frem og nøgternt og realistisk udstille det vanvid, som herskede. I forordet skriver han: "Nogle gange oplever man, at de opdigtede personer har deres egen stemme, og så må man træde tilbage fra fortællingen" og "Ofte er det bogens personer, som siger præcis, hvad de mener. Forfatteren kan blive helt skræmt, når de opdigtede personer pludselig selv åbner munden ...".

Heldigvis er der også plads til Yu Huas vidunderlige, tørre humor. I en tragikomisk scene bliver familien under Kulturrevolutionen pålagt at kritisere hinanden for opdigtede anklager, men ingen kan finde på noget ordentligt at kritisere hinanden for.

Under den værste hungersnød i forbindelse med Det Store Spring Fremad må Xu Sanguan opfinde fantasiretter for at prøve at mætte sine børn. Det ender med en hel banket af imaginære lækkerier, som mætter sindet, men ikke maven.

Fortællingen om dengang Xu Sanguan solgte sit blod er en eminent og hjertegribende fortælling om vanvid og gru, omsorg og kærlighed. Den er ikke så alment relevant og påtrængende som forgængeren *At leve* og bygger lidt rigeligt på fortællestil, plot og persontegninger fra forfatterens første roman, men den kan så absolut anbefales alligevel.

En kæmpe tak til forlaget Klim for at udgive disse herlige romaner og stor ros til Sidse Laugesen for en aldeles fremragende oversættelse.

Yu Hua
**Fortællingen om dengang
 Xu Sanguan solgte sit blod**
 Klim 2016
 265 sider. 300 kr.

Lene Sønderby Bech og Christian Nielsen
 er gymnasielærere og forfattere til et stort kinesisk lærebogssystem på dansk.

28 SIDER – OG DU ER KLOGERE

To journalister og en forsker sad for et årstid siden over en kop kaffe og blev i stor entusiasme enige om at producere, som de kalder det, "et værk" om tre af verdens store magter USA, Rusland og Kina. Det skulle være kort og letfordøjeligt og appellere til både gymnasieelever og erhvervsledere.

"Værket" er blevet til en e-bog på 28 sider. Og jo: Det er blevet et godt resultat. Kort og letfordøjeligt, men sandelig også vitaminrigt, indsigtsfuldt og velskrevet.

Ideen er, at de korte, kompakte analyser skal kunne læses uafhængigt af hinanden. Der ikke er noget samlet koncept for de tre kapitler bortset fra, at der i karakteristikken af de enkelte magter skal indgå omtale af de indbyrdes relationer.

Måske skulle der have været en strammere indbyrdes redigering. Men skidt med det: Der er gods i alle tre kapitler, de er letlæste, og man har indtrykket af, at der er slået ned på de vigtige og centrale ting, der karakteriserer de tre magter.

Journalist og forfatter Anders Agner Pedersen, en solid USA-kender, er ikke i tvivl om, at USA forsat er verdens eneste supermagt. Det giver sig udtryk i rollen som – med et noget slidt udtryk – verdens politibetjent, men positionen er anfægtet.

Han fremhæver, at USA's politik udelukkende handler om "national interesse", men understreger måske ikke klart nok, at den nationale interesse også omfatter målet om at lede verden og hindre andre lande i at stræbe efter samme mål.

Men alt i alt en fin gennemgang af USA's position og problemet med "the rise of the Rest", som gør afstanden til supermagtens kapaciteter mindre.

Ruslandskapitlet indledes med det kendte udsagn om, at Rusland er "Øvre Volta med missiler". Rusland er gået fra at være supermagt til stormagt. Vi ser et svækket Rusland på vej mod socialt kollaps, et Rusland med stor forvirring om dets globale status. Vi oplever et ydmyget, skuffet Rusland, ekskluderet af den vestlige verden.

Derfor er Rusland klart revisionistisk. Verdensordenen skal laves om. Rusland vil være en opstigende magt. Annekterer Krim. Opererer i Ukraine. Går ind i Syrienkrigen på Assads side. Men reelt tabes indflydelse. Væksten stagnerer, økonomien er stærkt svækket. Det er en fordel for Kina.

Forfatteren er Flemming Splidsboel, seniorforsker på DIIS og en af vores bedste Ruslandsforskere. Han har en række præcise pointer. Ikke mindst, at Rusland ikke ønsker supermagtsstatus. Man vil anerkendes som en global stormagt.

Kinakapitlet er fortræffeligt. Det er forfattet af Christina Boutrup. Hun har gjort det godt som journalist på alle medier, inkl. radio og tv. Hun har oparbejdet en ekspertise som Kinakender.

Hendes analyse har det hele med. Alle vinklerne er belyst med relevante og konkrete eksempler. Partisystemet, kapitalisme-systemet med kinesiske karakteristika, korruptionen, fattigdomsudryddelsen, effektiviteten, selvcensuren.

Det forhold at Kina nu – med udgangspunkt i 100 års ydmygelse og påtvungne traktater – udfolder en meget aktiv udenrigspolitik, som ikke mindst er bygget på en stigende nationalisme. Kina vil ikke være supermagt, fremhæver Boutrup. Kina ønsker sig en ændret verdensorden og har allerede opnået vigtige resultater. Men Kina er ikke parat til eller har ikke ønsket om at blive verdensleder. Og heri har hun ganske ret.

Alt i alt et lidet omfangsrigt værk om tre gigantomagter. Lavet med stor veloplagthed og præcision. I denne Trump-tid er det godt at få nogle af de grundlæggende konstanter i global politik slået fast. Analyserne rammer alt i alt hovedet på sømmet.

Læs denne lille e-bog og bliv klogere. Det tager ikke lang tid.

*Christina Boutrup, Flemming Splidsboel
Hansen, Anders Agner Pedersen*

Ørnen, Bjørnen og Dragen

Kongressen Forlag 2016

e-bog, 28 sider, 29,25 kr.

Bertel Heurlin er professor i statskundskab.

Han er programdirektør for

China Security Studies Network ved

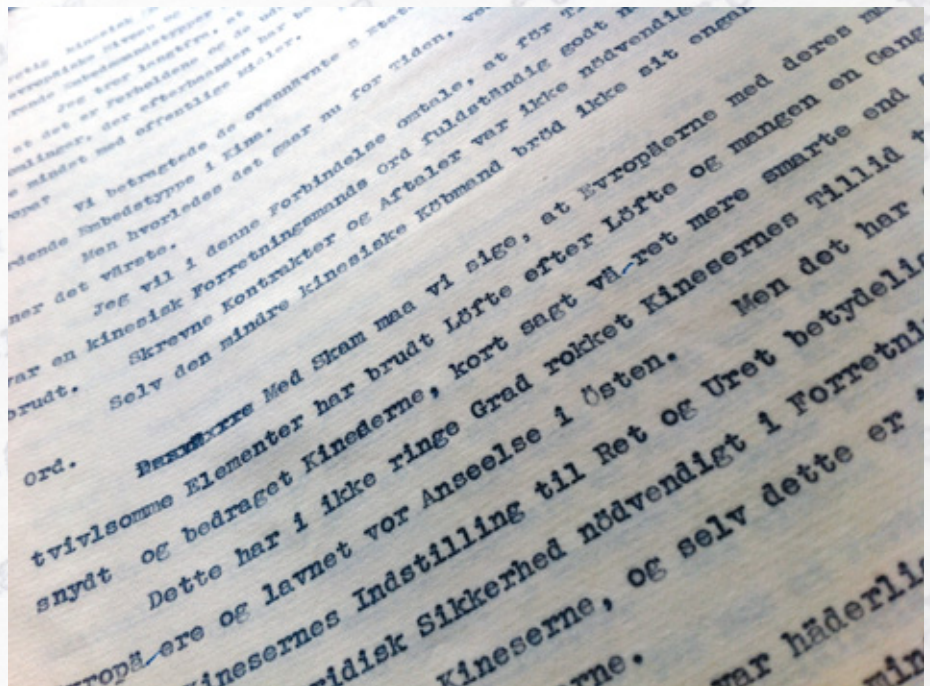
Center for Militære Studier,

Københavns Universitet.

EN DANSKER I KRIGSHERRERNES KINA

Danmark investerer og eksporterer i stigende grad i og til Kina. 4000 danskere arbejder i dag i Kina, og over 250.000 kinesere arbejder i de cirka 6000 danske virksomheder, der ligger i eller har afdelinger i Kina. Der er sket en mangedobling af danske investeringer og vareeksport til Kina inden for få år, så Danmark nu eksporterer næsten lige så meget til Kina som til England.

Der bliver også bygget bro landene imellem, når de i stigende grad samarbejder om alt fra uddannelse til postvæsen og research. Når de danske firmaer Cowi og Dissing+Weitling i Guangdong bygger en 25 kilometer lang bro til en samlet pris af 36 milliarder kroner. Eller når den danske fodboldtræner Mads Davidsen skifter et job som U19-træner i Brøndby ud med først et job i et kinesisk fodboldakademi og sidenhen som hjælpetræner for Sven-Göran Eriksson i Shanghai SIPG.

På grund af den kraftigt øgede danske samhandel og samarbejde med stormagten Kina, er der en stigende interesse for at forstå Kina og kineserne. Det gjorde mine oldeforældre, der boede og arbejdede i Kina mellem 1900 og 1936, i en tid med røverbander, krigsherrer, borgerkrige og europæisk samhandel og imperialism.

For nylig fik jeg fingrene i min oldefar og oldemors breve, rejsebeskrivelser og inspektionsrapporter fra deres tid i Kina. Det var efter deres søn Christians død. Og efter at have læst mig igennem materialet har jeg fået et spændende og personligt indblik i en interessant del af den lange historie mellem Kina og Danmark og Vesten.

EVENTYRETS OG MULIGHEDERNES LAND

Min oldefar, Frederik Christian Mathiesen, boede og arbejdede i "halvkolonien" Kina mellem 1900 og 1936, hvor han og hans kone Sofie og deres tre børn rejste "hjem" til Danmark. Årsagen var ifølge min oldefar "alt det kommunistiske virvar", blandt an-

det at Maos røde hær marcherede tæt forbi deres hus i Wutungchao i det nordlige Kina, og at den kinesiske borgerkrig var brudt ud.

Frederik og hans familie havde nu ellers oplevet lidt af hvert, mens de boede i Kina, hvor de i første omgang blev en del af et samfund bestående af nogle tusinde udstationerede englændere, russere, fransk-mænd og andre nationaliteter, heraf et par hundrede danske ingeniører, handelsfolk og missionærer.

Røverbander, gadekampe og gevær-salver i nabolaget. At skulle rejse med vagter, boy'er og i både med maskinkanoner på inspektionsrejser til Manchuriet, Wuhu, ved Amur-floden og et væld af andre steder, hvor Frederik skulde undersøge salt-, kul eller guldforekomster. At blive ansat som rådgivende ingeniør i Kinas finansministerium af præsident, og senere kortvarigt kejser, Yuan Shikais søn. Eller at få en tur i Chiang Kai-Sheks private fly.

Alligevel kom de til at elske Kina, kineserne og den kinesiske kultur, fik mange kinesiske

venner og lærte at tale kinesisk (min oldemor flydende, mens Frederik aldrig rigtigt fik det lært). "Eventyrets og mulighedernes land", som min oldefar omtalte det.

LANGVARIGT FORHOLD MELLEM DANMARK OG KINA

Frederik startede med at arbejde for Store Nordiske Telegrafskib (i dag GN Store Nord) i 1900, en tid, hvor "krigsskibene og transportskibene lå der i anledning af bokserkrigen", hvor "bilerne, sporvognene, busser og anden slags vederstyggeligheder endnu ikke havde fundet indpas", og hvor mange vesterlændinge ifølge ham så ned på, snød og bedragede og undgik samkvem med kinesere.

Der havde dengang allerede været danskere i Kina længe. Det første danske handelsskib landede på den sydkinesiske kyst i 1676, og i 1863 skrev Danmark og Kina under på flere handelsaftaler. I slutningen af 1800-tallet og starten af det tyvende århundrede kom firmaerne FLSmidth, Det

Frederik Christian Mathiesen,
præstesøn, født 1874, død omkring 1958.

Sofie Mathiesen (født Jessen), født 1887,
død 1972.

Frederik arbejdede for Store Nordiske fra 1900 til 1907, hvorefter han i en periode blandt andet arbejdede ved en kulmine for et engelsk firma.

Han mødte Sofie Jessen i 1911 på en ferie i Danmark. Hun rejste til Kina i 1915.

Frederik fik arbejde for den kinesiske regering, hvor han blandt andet inspicerede guldminer i Nordmanchuriet i 1915, hvilket blev hans og Sofies bryllupsrejse. De boede mange steder i Kina, bl.a. Shanghai, Yantai (Chefoo), Tianjin, Beijing, Yunnan, Ningbo og Wutungchao.

Sammen med deres tre børn, som alle var født og voksede op i Kina, rejste de hjem i 1936, da Maos røde hær passerede 50 km fra deres hjem i Wutungchao.

Sønnen Christian med venner.

Østasiatiske Kompagni (senere ØK) og Store Nordiske til.

I 1874 begyndte Store Nordiske at bygge en telegrafforbindelse mellem Fuzhou og Xiamen. Firmaet var fra slutningen af 1800-tallet hovedleverandør af udstyr til den kinesiske telegrafforbindelse, og måske et af de danske firmaer, der har haft mest succes i Kina nogensinde. Firmaet styrede fra 1870 meget af telegraftrafikken i Asien fra Shanghai, hvor også Carlsberg, FLS-midth, ØK og Danisco havde deres asiatiske hovedkvarterer.

I 1870 blev der oprettet en dansk mission i Kina, fortrinsvis betalt af Store Nordiske, og Kina blev med tiden et af centrene for danske missionærer og deres forsøg på at "modernisere" og vestliggøre Kina. I 1896 oprettedes desuden et dansk konsulat i Kina.

MED VELVILJE KOMMER MAN LANGT

Det var denne virkelighed, som min oldefar Frederik mødte i Kina i 1900, hvor han arbejdede med alt fra at undersøge guldforekomster i Shandong og kulproduktion

i Sichuan til at forhandle med kinesiske generaler om saltforhold.

Frederiks tid i Kina var nemlig en tid fyldt med banditter – både lokale og udenlandske. I 1900, da min oldefar flyttede til Kina, var landet delvist styret af imperialistiske vestlige stormagter. I 1936, da han forlod landet, var det ved at blive fuldt koloniseret af Japan.

Efter en inspektionstur til Sichuan i 1931 beskrev Frederik udviklingen i forholdet mellem Kina og Vesten som værende delt op i tre perioder.

"Den første periode nærrede kineserne foragt for den såkaldte vestlige civilisation, der altid stræbte efter guld og altid måtte hævde sig ved kanoner. I anden periode lærte kineserne at frygte europæeren, men også at kanoner er vejen til magt og ære, hvilket har givet anledning til det nuværende militærherredømme.

Nu er vi imidlertid inde i den tredje periode, 'venskabets og vejviljens periode'. Det gælder om at forsøge ved venlighed og forekommenhed at nå sit mål, for i Kina kommer man langt med det gode og ingen-

steds ved magt. Vi har måske ikke så lidt i det kristne Europa at lære af kineseren i denne henseende".

FRA HALVKOLONI TIL STORMAGT

For forholdet mellem Kina og Vesten kunne udvikle sig positivt for begge parter, hvis det i højere grad blev baseret netop på velvilje, mente Frederik.

"Med takt og god vilje fra begge sider burde der stå et umådeligt opsving for døren, ikke alene for den kinesiske befolkning, men også for europæisk foretagsomhed", forudsagde Frederik i et selvbiografisk tilbageblik på sin tid i Kina fra starten af halvtredserne.

80 år efter Frederik forlod Kina, er landet blevet en økonomisk supermagt (som nogle mener selv har imperialistiske tendenser) med kæmpe danske og vestlige investeringer. Men det venskab, og den velvilje og stigende økonomiske frihed for mange kinesere, som han omtalte, har dog ikke givet sig udslag i større politisk frihed.

OMVÆLTNING SKAL KOMME FRA KINESERNE SELV

Frederik forudså, at Kina ville kunne blive en økonomisk stormagt men også, at det ville kræve en mere demokratisk og inkluderende regeringsførelse for at landet kunne nå sit fulde potentiale og sikre fremgang for alle kinesere.

"Kineserne er i besiddelse af gode åndsevner og af megen energi, og det er min mening, at Kina, når det engang får en god regering, vil få en meget betydelig stilling i nationernes række. Der kan dog næppe blive tale om demokrati i Kina i mange år, dertil er Kina ganske umodent", skrev han i sit tilbageblik.

Han mente, at kineserne selv skulle stå for en eventuel demokratisk omvæltning, der kunne efterfølge det økonomiske opsving, som han forudså: "At føre den egentlige omvæltning igennem er åbenbart forbeholdt kineserne selv, som rigtigt er".

Peter Kenworthy,
journalist, cand.scient.soc.

Hvad sker der dog med kinesiskundervisningen i Danmark?

Hvorfor skal vi lære at tale kinesisk? Det er et spørgsmål, der har beskæftiget mange i folkeskoler, gymnasier, på universiteterne og i ministerier. Gymnasierne er i gang med en gennemgribende reform, der ifølge regeringens udspil skal styrke sprogfagene, så Danmarks ungdom bedre kan begå sig i den globaliserede verden.

Hvad regeringen tilsyneladende ikke ved, er at spansk og kinesisk hører til de mest talte sprog i denne verden, og stik imod hvad man kunne forvente, går netop disse to fag nu en dystre fremtid i møde. På universiteterne er regeringens dimensioneringsplan allerede i fuld gang, og her er der ikke noget, som kan misforstås: Sprogfagene, heriblandt kinesisk, udsættes for grønthøsternes skrappe sparekrav og skal ikke gøre sig illusioner om bedre tider lige foreløbigt.

Siden 2011 har jeg været ansat på Confucius Institut for Innovation og Læring på Aalborg Universitet (AAU). Først som projektleder, så vicedirektør og siden august 2016 som direktør. Jeg har i den tid haft mulighed for at følge udviklingen på området meget tæt og i et beskedent omfang også bidraget til udviklingen.

En af instituttets opgaver har siden etableringen i 2009 været at støtte op om kinesiskundervisningen i det danske uddannelsessystem. En utrolig spændende opgave, for på daværende tidspunkt var der jo i den grad gang i udviklingen af kinesisk på alle uddannelsesniveauer.

Jeg efterspørger en mere klar strategi i forhold til sprog generelt og kinesisk specifikt

På Confucius Institut på AAU fik vi oprettet en forskningsgruppe, der havde til opgave at afprøve nye undervisningsmetoder og at publicere bøger og artikler herom. I forlængelse af det har vi siden 2012 arrangeret konferencer og seminarer for at give kinesisklærerne i Danmark og de omkringliggende lande en platform for faglig udveksling.

Vi har siden 2010 sendt vores kinesiske lærere, som alle er uddannet på det prestigefyldte Beijing Normal University, ud på folkeskoler i Nordjylland for at undervise i kinesisk som valgfag eller kortere forløb som fx emneuger. Vi hjælper folkeskoler med at arrangere udvekslingsbesøg med kinesiske skoler, som senest her i efteråret på Klarup Skole.

Spørgsmålet, der blev stillet i starten af denne artikel, var og er dog vores tro følgesvend: Hvorfor skal vi danskere lære at tale kinesisk?

I 2011 var det nemt at besvare. Ja, faktisk var der ikke så mange, der direkte stillede spørgsmålet. I vores møde med fx folkeskoler i Nordjylland, var det nærmest underforstået, at spørgsmålet allerede var besvaret på tilfredsstillende vis: Vi skal lære vores elever at tale kinesisk, fordi Kina kommer til at være en verdensmagt fremover.

Det betød ikke, at der på daværende tidspunkt ikke var nogle, der havde en anden holdning eller et andet svar, blot at rigtig mange i uddannelsessektoren kunne se fidusen i at satse på Kina.

Jeg vil i det følgende skrue tiden tilbage til det Herrens år 2003. Jeg søgte ind på Kinastudier på Aarhus Universitet (AU) og blev også dengang med stor regelmæssighed spurgt: "Hvorfor i alverden vil du læse kinesisk?" Det var folk på gaden, venner og ikke mindst familien, der stod bag spørgsmålet. Kina var stadig et fjernt rige hinsides den kinesiske mur og nyhederne om landets økonomiske og politiske fremgang i verden var ikke kendt hos alle.

Heldigvis var det meget nemt at give et fyldestgørende svar. Jeg smed bare "virksomhedskortet" på bordet, og dermed var alt sagt. For på trods af, at Kina ikke fyldte spalterne hver eneste dag, så blev der jo hvisket i krogene, at alle store danske virksomheder var i gang med deres Kina-eventyr og naturligvis havde brug for "Kina-eksperter" som mig og mine medstuderende. Fulgte man med i erhvervsnyhederne, så kunne man få det indtryk, at repræsentanter fra Maersk, Novo, Danfoss og Vestas ville banke på Kina-

kandidaternes dør, allerede inden specialet blev afleveret.

Det argument lod til at overbevise folk på gaden, venner og ikke mindst familien hver eneste gang. Og endte man stik imod forventning med ikke at finde et job, hvor man kunne gøre brug af sine Kina-kompetencer, så var chancerne ganske gode endda. Således sagde en vikar på AU, at en af hendes medstuderende var blevet ansat i en teknologi-virksomhed med den begrundelse, at "når du kan finde ud af det der med kinesisk, så kan du jo hvad som helst." Ja, tiderne var gyldne og fremtiden Kina-rød.

I 2003 var jeg én ud af en rekordstor årgang på 27 håbefulde unge mennesker. De efterfølgende årgange gjorde os kunsten efter og slog rekord efter rekord, indtil man i 2006 nåede op på svimlende 45 nye Kina-studerende. På de tilsvarende uddannelser på Københavns Universitet og CBS gik det også glimrende. Årsag til denne eksplosive vækst var endnu en gang mediernes intensiverede dækning af Kina midt i nullerne, og budskabet var unison: Læs kinesisk og gør karriere i erhvervslivet.

Denne nye tidsånd var faktisk til at føle på som studerende på AU. Hvor årgangene før i tiden blev domineret af Kina-elskere og skrifttegnsnørder, så var det blandt de nyere årgange sidst i nullerne mere almindeligt, at valget af uddannelsen i Kinastudier var truf-

fet ud fra utilitaristiske motiver om at få et godt job i erhvervslivet. (Og som noget helt nyt var der også dem, der havde et helt andet mål, nemlig at blive gymnasielærere. Mere herom om et øjeblik).

Således var det kun naturligt, at Syddansk Universitet (SDU) i 2008 begyndte at udbyde en bacheloruddannelse i kinesisk, efterfulgt af en kandidatuddannelse i 2012. Aalborg Universitet ville ikke stå tilbage, og i 2012 ansøgte man Uddannelses- og Forskningsministeriet om ligeledes at kunne føje kinesisk til paletten af bacheloruddannelser. Undertegnede var aktivt involveret i udviklingen af uddannelsen. Akkrediteringsinstitutionen valgte dog i 2013 at afvise ansøgningen. Tiderne var ved at skifte; dimensioneringen stod for døren.

Efter det rekordstore optag i 2006 havde AU allerede af egen fri vilje indført et loft på 30 studerende årligt. Men dimensioneringsplanen, som den radikale uddannelsesminister Sofie Carsten Nielsen stod i spidsen for, vil fremover begrænse bachelordelen af AU's Kina-uddannelse til 24 studerende årligt.

Det lyder som et forholdsvis ufarligt snit, når man tager i betragtning, at andre humanistiske uddannelser i landet er blevet beskåret med over 50 %. Men for et lille fagområde som kinesisk kan det loft faktisk vise sig at have alvorlige konsekvenser. Allerede nu

kæmper uddannelserne i Aarhus og København med at få fyldt kandidatuddannelserne tilstrækkeligt op for at skabe et ordentligt studiemiljø. I de seneste år har man i Aarhus haft omkring otte kandidatstuderende per årgang. Og i år er man nede på faretruende fire studerende.

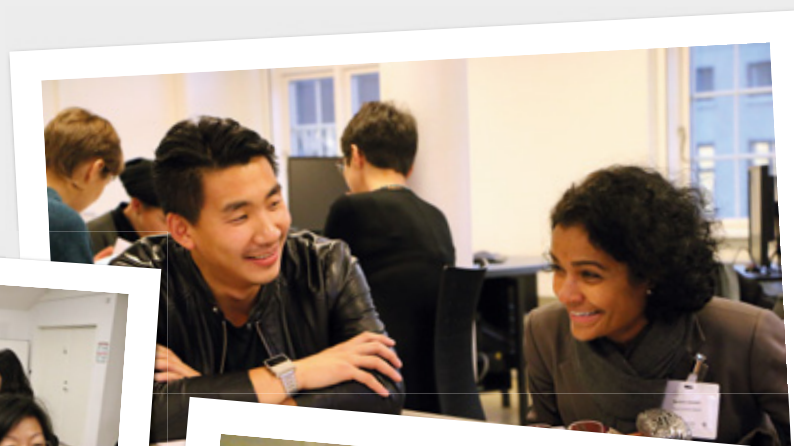
Man kan frygte, at kandidatuddannelsen i første omgang bliver et mindre attraktivt valg for de studerende for i sidste ende at blive helt udsultet. Hvis regeringen søger gode grunde til at luge ud i antallet af kandidatuddannelser i landet (som rygter siger), så har man her skabt et glimrende argument.

På SDU behøver man ikke gisne om, hvad dimensioneringen vil gøre ved de nye kinesiskuddannelser. Som en hurtig (eller forhastet?) reaktion på de varslede nedskæringer, valgte man i 2014 at lukke for optaget på bacheloruddannelsen, hvorved kandidatuddannelsens skæbne naturligvis også var beseglet.

I gymnasieskolen oplevede man en lignende udvikling, om end først to-tre år efter universiteterne. En håndfuld progressive gymnasier indførte således kinesisk som valgfag i forbindelse med gymnasiereformen i 2005. De efterfølgende fem år bød kun på en langsom udvikling, men i 2010 kom det til et afgørende vendepunkt.

En stak fotos fra konferencen i november:

Her ser man bl.a. en workshop med Drama in Education – hele kroppen skal aktiveres, når man lærer kinesisk! Og en workshop med E-learning Tools, hvor deltagerne selv forsøger sig.

Confucius Institutterne på CBS og på Aalborg Universitet arrangerede en delegationsrejse til Beijing og Shijiazhuang, hvor omkring 30 gymnasirektorer fik mulighed for at få et førstehåndsindtryk af det kinesiske uddannelsessystem og ikke mindst komme i direkte kontakt med kinesiske skoler med henblik på at etablere tættere samarbejde fremover. Turen var en stor succes på alle fronter. Ud over den efterfølgende medieomtale var det netop samarbejdsaftalerne, der skabte vedvarende udveksling mellem en række danske og kinesiske gymnasier.

I 2010 var læreplanerne for Kinesisk A, B og Kinesisk C ("områdestudier") netop blevet revideret. Og i delegationsturens kølvand begyndte flere og flere gymnasier at udbyde Kinesisk A, endnu flere Kinesisk C. Førstnævnte krævede naturligvis ansættelse af en lærer med baggrund i Kinastudier, hvori mod sprogdelen i Kinesisk C var til at overse, hvorfor undervisningen som regel blev overtaget af en historie- eller samfundsfaglærer.

I 2011 blev Kinesisklærerforeningen grundlagt for at skabe et fagligt fællesskab for de mange nye lærere, der nu skulle etablere og konsolidere det relativt nye fag i gymnasiet. Først var der kun en håndfuld medlemmer, men foreningen voksede hurtigt i og med, at det regnede med nyansættelser rundt omkring i landet. I dag har foreningen omkring 50 medlemmer og er en af de mest aktive lærerforeninger i gymnasieskolen.

Medierne havde også øje på udviklingen. I 2011 kunne Berlingske berette, at kinesisk tilsyneladende var ved at skubbe fransk ud af gymnasierne. Og Gymnasieskolen konstaterede i 2012, at antallet af elever med kinesisk på gymnasiet var seksdoblet mellem 2010 og 2012. I 2013 citerede Berlingske en rundspørge gennemført blandt 652 virksomheder, som viste, at kinesisk fremover vil være den mest efterspurgte sprogkompetence i 2023, næstefter dansk og engelsk.

Her var det kun betryggende, at tallene fra undervisningsministeriet viste, at antallet af elever med kinesisk A fortsat havde voksevækst: fra 272 i 2010 til 1359 i 2014. Danmarks ofte kritiserede ungdom havde gudskelov læst skrften på væggen og rettede deres studier ind efter arbejdsmarkedets og dermed vores fremtids behov.

I 2015 dukkede der mørke skyer op i horisonten, som varslede en mulig afslutning af det kinesiske vækstmirakel i gymnasierne.

Undervisningsministeriet præsenterede de første planer for den nu så velkendte gymnasiereform, som i sommer blev virkelighed.

Ved første øjekast var der egentlig godt nyt at berette: Kinesisk blev nemlig forfremmet til at være et regulært 2. fremmedsprog på linje med tysk, fransk, spansk og de uddøende sprogfag som russisk og japansk. Kinesisk C blev i den forbindelse ofret, men ak, man kan ikke få alt.

Ved nærmere eftersyn viste det sig dog, at kinesisk kun i meget få tilfælde vil indgå i de nye studieretningspakker. På stx er kinesisk fremover kun en valgmulighed i den såkaldt "supersproglige" linje, hvor man har engelsk og to yderligere fremmedsprog på A-niveau.

Fagkombinationer med kinesisk og eksempelvis naturvidenskabelige eller samfundsvidenskabelige fag er ikke længere med på listen. Til gengæld kan man sagtens vælge samfundsfag A med tysk eller fransk som begynderfag (og som fortsætterfag for den sags skyld). Bevares, Tyskland er vores største handelspartner, men Frankrig? Frankrig ligger langt bag Tyskland og Kina i Danmarks Statistik over den samlede udenrigshandel.

Eneste redning for kinesisk er så valgfagene, men også her ligger der forhindringer i vejen. For kinesisk vil i næsten alle studieretninger blive det femte A-fag (dansk, historie og to studieretningsfag optager allerede de første fire A-fag), hvilket mange gymnasier fraråder deres elever eller endda helt forbyder. Selvom den nye reform på papiret ikke lukker for kinesisk, så vil de nye tiltag alligevel over de næste tre-fire år føre til en regulær udsultning af faget.

I folkeskolen gik udviklingen også enormt stærkt omkring skiftet fra 00'erne til 10'erne. Tilbage i 2011 var der ikke den skole i Aalborg og omegn, der ikke ville udbyde kinesisk i en eller anden form. I nogle tilfælde udviklede en emneuge sig til valgfag og til sidst til kinesiske udvekslingsbesøg, som fx på Gug Skole og ovennævnte Klarup Skole.

Men ofte voksede samarbejdet sig ikke større end til et enkelt forløb eller to. Det skyldtes på den ene side, at skolen ikke for alvor satsede på projektet, blandt andet fordi de politiske rammer omkring kinesisk i folkeskolen gjorde og fortsat gør det svært at placere kinesisk andre steder end efter skoletid i ungdomsskolen.

På den anden side skyldtes det, at vores

institut ikke var dygtigt nok til at tilrettelægge forløb, der modsvarede de enkelte skolars og deres elevers behov. Takket være vores forskningsarbejde er sidstnævnte års dag blevet reduceret væsentligt, om end vi endnu ikke er helt i mål.

Det langsigtede mål med kinesisk i folkeskolen har været og er stadig, at man i Danmark på et eller andet tidspunkt vil kunne udbyde kinesisk som andet fremmedsprog i mellemtrinnet. Herigennem vil der opstå en faglig bro til gymnasiet, og det sproglige niveau blandt elever, der læser kinesisk, kunne løftes op på hidtil usete højder.

For at kunne nå det mål skal vi dog løse to udfordringer: Da der ikke er nogen officiel læseplan godkendt af ministeriet, og da der ikke er noget landsdækkende netværk af kinesisklærere, som har både de nødvendige sproglige såvel som pædagogiske kompetencer, er der stadig meget lang vej til, at kinesisk for alvor kan spille en rolle i de danske folkeskoler. Disse forhindringer vil forblive uoverstigelige, hvis ikke de politiske rammer ændrer sig til det bedre.

Min korte historiske gennemgang af kinesiskundervisningens udvikling fortæller om et fagområde, hvis vækst blev båret af den generelle fortælling om Kina som det nye paradisi, hvor virksomheder kan finde nye markeder og Danmark højere vækstrater. Den guldgraverstemning er ved at være overstået. Kina er helt sikkert et af de mest betydningsfulde markeder for danske virksomheder fremover, men måske ikke løsningen på alle vores økonomiske problemer.

Erhvervslivets positive stemning smittede også af på undervisningssektoren. Det er meget rimeligt, at man efter sådan en fase laver et "eftersyn", som politikerne ynder at sige. Det kan sagtens være, at Danmark ikke har brug for Kinauddannelser på hvert eneste universitet. At ikke alle i gymnasiet behøver at afslutte kinesisk på A-niveau, hvis de efterfølgende ikke gør brug af deres sproglige kompetence, der så hurtigt visner hen.

Dog virker det fuldstændig uforståeligt, at de to ministerier, der er ansvarlige for henholdsvis gymnasierne og universiteterne med hver deres reform (gymnasiereform og dimensioneringen), er i færd med at smadre de seneste års arbejde, som forskere, gymnasielærere, skoler og universiteter har været med til at opbygge.

Når kinesisk som gymnasiefag er truet på

livet, vil det jo have den konsekvens, at hobevis af dygtige kinesisklærere vil være nødsaget til at finde et andet arbejde.

Når uddannelserne i Kinastudier på universiteterne skrumper, vil der også her være plads til færre undervisere og forskere.

Når kinesisk i folkeskolen ikke gives en fair chance for at udvikle sig, vil man aldrig kunne afprøve nye muligheder for sammenhængende kinesiskforløb på tværs af skoler, gymnasier og universiteter.

For alle uddannelsesniveauer gælder, at vigtige kompetencer vil gå tabt, hvis opbremsning sker så brat. Kompetencer, som vi i fællesskab har opbygget igennem mere end 10 år, ja, for den sags skyld igennem flere årtier.

Det ville jo svare til, at den danske regerings nye Kina-politik gik ud på at kappe alle forbindelser til Beijing, lukke konsulaterne og reducere ministerbesøg i Kina til kun at finde sted, når man fejrer de diplomatiske relationers beståen hvert tiende år. Sidst jeg læste Udenrigsministeriets fine oversigt over Danmarks nye Kina-politik, så stod der faktisk det modsatte. Mere strategisk samarbejde over alle sektorer, flere ressourcer til diplomatiet og endnu flere ministerbesøg for at støtte op om erhvervslivets arbejde i Kina.

Vi skal faktisk ikke længere tilbage end 2013 for at finde eksempler på, at regeringen talte med helt andre tunger. Her argumenterede man i rapporten "Øget indsigt gennem globalt udsyn - flere studerende på studieophold i udlandet, styrkede internationale læringsmiljøer og bedre fremmedsprogskompetencer" bl.a. for følgende:

"Det er derfor vigtigt, at både studerende, der studerer fremmedsprog som hovedfag, og studerende, der i tillæg til deres fagprofil ønsker styrkede sprogkompetencer, har adgang til stærke sprogmiljøer på uddannelsesinstitutioner i Danmark og udlandet og til udlandspraktik."

Kinesisk nævnes flere steder i rapporten som et fag i vækst (det opfattes positivt) og gode eksempler på dansk-kinesisk samarbejde fremhæves. Det er irriterende og frustrerende, at regeringens strategi ikke er mere konsistent.

Jeg efterspørger en mere klar strategi i forhold til sprog generelt og kinesisk specifikt. For uanset om regeringen har været rød eller blå, så stritter strategien i øst og vest -

For uanset om regeringen har været rød eller blå, så stritter strategien i øst og vest - eller rettere sagt, så fører strategien ingen vegne, især ikke mod øst. Hvis regeringen tror, at man kan satse stort på Kina uden at give unge mennesker kompetencer til at forstå Kina, så er den helt afsporet.

ler rettere sagt, så fører strategien ingen vegne, især ikke mod øst. Hvis regeringen tror, at man kan satse stort på Kina uden at give unge mennesker kompetencer til at forstå Kina, så er den helt afsporet.

Jeg mener, at argumenterne for, at vi her i Danmark skal undervise i kinesisk, stadigvæk holder. Fagfæller, forskere og erhvervsledere har været særdeles aktive i landets debatspalter i de seneste måneder for at minde os om dem: Kinesisk (og de andre sprogfag) giver vores unge mennesker dobbeltkompetencer (ingeniøren, der taler kinesisk osv.), interkulturelle kompetencer og et globalt udsyn for blot at nævne nogle få. Selv DI, med underdirektør Charlotte Rønhof i spidsen, har fremført lignende argumenter, som også fremhæves i rapporten nævnt ovenfor.

17. november 2016 arrangerede Confucius Institutet sin årlige konference om kinesiskundervisning. Igen inviteredes forskere og lærere fra Danmark og udlandet til at holde oplæg og workshops om digitale læringsmetoder til brug i kinesiskundervisningen. Der kom 100 tilmeldinger fra kinesisklærere i Danmark, Sverige, Tyskland og Belgien. I de fem år, vi har arrangeret konferencen, har vi aldrig haft flere end 70 tilmeldinger.

Det tager jeg som et positivt tegn i negative tider. Der er fortsat interesse og behov i fagmiljøet for at dygtiggøre sig. Der er en vilje til at gøre kinesiskundervisning så relevant og målrettet som overhovedet muligt.

På mange måder er spørgsmålet "Hvorfor skal vi lære at tale kinesisk?" i de senere år måske afløst af "Kan det svare sig for vores ungdom at læse et så sindssygt svært sprog som kinesisk?"

Det mest rigtige svar er jo nok: "Ja, det kan det, men ikke for alle". Det afhænger af mange faktorer, herunder elevernes overskud, evner og motivation på den ene side og fagmiljøets samlede kompetencer på den anden.

Vi kan gøre noget ved elevernes motivation, og vi kan styrke fagmiljøets kompetencer. Dem er der allerede rigtig mange af, men man skal også være sig bevidst om, at kinesisk i gymnasiet - som eleverne, der går der - stadig er i puberteten.

At dømme kinesisk ude allerede nu er for mig at se en kæmpe fejltagelse og er ikke i harmoni med Danmarks øvrige Kina-politik. Og ændrer ministerierne ikke deres kurs, så vil vi blive sat mange år tilbage i udviklingen.

Det ville være synd og skam for vores fagmiljø, nuværende og kommende elever og studerende, og ikke mindst for Danmark.

Thorsten Budde Haensel
er direktør for Confucius Institutet
på Aalborg Universitet.

Læs mere om instituttet på www.ci.aau.dk.

ET NYT ØJEBLIKSBILLEDE AF GAMMELT DANSK-KINESISK SAMARBEJDE

Kultur møder og tehandel

I over hundrede år stod et enkelt firma for al handel mellem Danmark og Kina. Det hele begyndte i 1700-tallet, hvor det første skib sejlede direkte fra København til Canton. Her var omkring år 1700 opstået et nyt centrum for handel i verden.

I de efterfølgende 140 år mødtes kinesiske, europæiske, armenske og senere amerikanske købmænd for at handle den eftertragtede te, porcelæn og silke i bytte for sølv og senere opium.

Dansk-norske købmænd deltog i handlen fra 1730, hvor det første skib under Dannebrog, Cronprintz Christian, sejlede direkte fra København til Canton. Frem til 1833 blev det en voldsomt indbringende forretning for de købmænd, der deltog i handelen gennem Asiatisk Kompagni, der havde kongeligt monopol på at handle i Asien.

Asiatisk Kompagni blev i løbet af få år til Danmarks største virksomhed. Importen af kinesiske luksusvarer som te, porcelæn og silke gav markante overskud og store udbytter til aktionærene, og indtil firmaet endeligt lukkede i 1844, spillede det en central rolle i forbindelse med, at København blev til et internationalt handelscentrum.

På M/S Museet for Søfart har vi siden grundlæggelsen i 1915 været interesseret i den historie, ikke mindst fordi handlen på Kina i det tidligt moderne Danmark-Norge var de længste regelmæssige sørejser udført af noget handelskompagni. Det var tidens største skibe, der sejlede afsted med store mandskaber, og ladningerne og handlen var både den dyreste og mest indbringende.

Men fortællingen om de tidlige kinasejladser er også spændende, fordi den rummer et vigtigt kultur møde. I kolonitiden underlagde europæerne sig det meste af verden, men i 1700-tallets Kina var mødet anderledes. Her var det kineserne, der bestemte, hvordan handlen skulle foregå, og kun få af europæernes varer kunne afsættes udover det altid omsættelige sølv.

Igennem de sidste godt 100 år har vores forgængere på museet samlet genstande og malerier sammen til at hjælpe med at fortælle den historie. En del af disse genstande er i dag udstillet på museet i udstillingen *Teselskabet – den første globalisering*, der fortæller om den tidlige globalisering i 1700-tallet med udgangspunkt i de riger, der blev styret af kongen i København.

I samlingen findes en række kinesiske eksportmalerier, malet af kinesiske kunstnere af lokale scener såsom de europæiske handelsstationer i Canton, ankerpladsen Whampoa ved Perlefloden, Macao og meget andet. Dertil kommer portrætter af europæiske skibe og købmænd, tolldokumenter, sølvkister, skibslanterner og forskellige andre ting.

Men i samlingen manglede vi en genstand, der direkte fortalte om handlen og kultur mødet mellem danskere, nordmænd og kinesere. Derfor blev vi meget begejstrede, da vi i sommeren 2015 blev gjort opmærksom på et maleri af et kinesisk faktori i Canton i slutningen af 1700, hvor der fyldes og vejes tekister til det danske Asiatisk Kompagni, der havde monopol på kinahandel i Danmark-Norge fra 1732 til 1844.

Tippet kom fra dr. Paul van Dyke, der er professor i historie på Sun Yat-sen universitetet i Guangzhou. Van Dyke har i mange år forsket i de kinesiske købmænd, der stod for handlen med europæerne, og følger også grundigt med i markedet for kinesiske eksportmalerier.

Efter at have hørt nærmere om maleriet hos sælgeren, Martyn Gregory Gallery i London, og en lang række eksperter søgte museet flere fonde og puljer om støtte til at købe maleriet. Med generøs støtte fra Augustinus-fonden og Kulturstyrelsens hastesum lykkedes det at fremskaffe den store sum, som sælgeren ønskede i efteråret 2015.

I november 2015 ankom maleriet i god stand til museet, hvor det nu er placeret på en midlertidig hædersplads, inden det får

en fast plads i udstillingen *Teselskabet – den første globalisering*.

Det nyanskaffede maleri sætter fokus på kultur mødet mellem danske og kinesere. På trods af sproglige, kulturelle og mentale distancer mellem erhvervsfolkene, formåede de alligevel at handle til begge parter bedste.

Det er både interessant til belysning af fortiden, men også fordi et lignende kultur møde med de samme typer distancer finder sted i dag i form af de mange danske firmaer, der er til stede i Kina, ikke mindst i de store rederier Maersk Line og Norden. Mange forskelle er de samme som i 1700-tallet, mens andre i dag er lettere at overvinde.

Samtidig rummer maleriet en historie, der er fælles for Danmark og Kina. Maleriet er malet af en kinesisk kunstner i 1780'ernes Canton, sandsynligvis på bestilling af en dansk købmand, som tog det med hjem.

På et tidspunkt efter købmandens død fandt det vej til en kunstsamler i Milano midt i 1800-tallet, og med den store donation fra Augustinus-fonden og Kulturstyrelsen blev det købt fra en salgsudstilling i Hongkong, og nu er maleriet atter i Danmark, denne gang til skue for offentligheden.

På grund af detaljer i maleriet kan det dateres præcist til december 1783, og videre forskning kan med en vis sandsynlighed sætte navne på flere af både de danske og kinesiske købmænd.

Maleriet er en gouache og måler 55,8 x 80 cm. Det har tidligere været ejet af en Giuseppe Vallardi (1784-1863) fra Milano, men er sandsynligvis bestilt af en dansk supercargo, dvs. handelschef, i Canton på hans sidste rejse til Kina som et minde.

Videre forskning vil afsløre, hvem det kunne være – et foreløbigt bud er supercargo Frantz Wilhelm Otto Vogelsang, der havde en lang karriere i Kinahandlen fra 1758 til sidste hjemkomst fra Kina i 1788. Måske bestilte han maleriet i slutningen af sin kar-

Det nyindkøbte maleri forestiller en scene i den kinesiske købmand Chowquas handelshus i slutningen af 1783. Ud fra tegnene på kasserne kan man tyde, hvilken type te der er tale om, og hvilket skib fra hvilket handelskompagni.

Foto: M/S Museet for Søfart

Når man kigger nærmere på billedet, afslører det en del om arbejdsprocesserne med at gøre tekisterne klar til pakning på skibet. Her ser den danske eller norske handelsassistent ud til at overvåge vejningen, inden kisterne sendes med både op ad Perlefloden.

riere og havde det med hjem efter de sidste år i Kina, hvor han også havde sin kone, Sophie Constantia Rausch med. Efter hjemkomsten var han direktør i Asiatisk Kompagni frem til sin død i 1813.

Anskaffelsen af maleriet er et led i museets interesse for Kina og kinahandel som forskningsobjekt, som emne for udstillinger og for samarbejde mellem museer og kulturinstitutioner. Et voksende samarbejde er i gang med China Maritime Museum, Kinas landsdækkende søfartsmuseum i Shanghai.

Samtidig er det også mit eget forskningsområde – kulturmødet mellem dansk-norske og kinesiske købmænd i 1700-tallet og om netværk i og mellem de to kulturer. Forskningen er et ph.d.-projekt på Center for Virksomhedshistorie på CBS på Frederiksberg.

Som inspiration til spørgsmål til fortiden har jeg besøgt danske rederier i Kina for at forstå, hvordan kultur- og erhvervsmødet foregår i dag. Projektet forventes færdigt i begyndelsen af 2018.

I mellemtiden kan det fascinerende maleri med dets væld af detaljer fra det sene 1700-tals kultur- og erhvervsmøde nydes på M/S Museet for Søfart, hvor det kan fortælle om den fælles dansk-kinesiske historie til både lokale og turister.

Benjamin Asmussen
er museumsinspektør på
M/S Museet for Søfart i Helsingør
og ph.d.-studerende,
Center for Virksomhedshistorie, CBS.

I et andet udsnit ser man den parallelle arbejdsproces både for den kinesiske skriver ansat af Chowqua og den dansk/norske assistent ansat af Asiatisk Kompagni. På grund af maleriets mange præcise detaljer er vi ikke langt fra at kunne genfinde netop det stykke papir, der skrives på, i Rigsarkivet, der har et stort arkiv bevaret fra Asiatisk Kompagni.

NANJING 1937:

KINAS MØRKE VINTER

The Great Nanjing Massacre
af Ji Jian Li, 1992.
Maleriet måler 3.15 x 4.25
og er udstillet på
Nationalmuseet i Beijing.

SØNDAG DEN 26. SEPTEMBER 1937 begyndte tidligt for amerikanske Minnie Vautrin. Klokken 3 om natten gik en luftalarm i gang over Nanjing, Republikken Kinas hovedstad, og civilbefolkningen måtte i al hast løbe ud i de interimistiske beskyttelsesrum, som de havde indrettet i de seneste måneder. Denne gang var det falsk alarm. Der kom ingen japanske fly. Men nattesøvnen var alligevel spoleret.

Det var dagen før Vautrins 51-års fødselsdag, men hun havde slet ikke tid til at tænke på selskabelighed. Krigen mod øst, i og omkring millionbyen Shanghai, havde raset siden midten af august, og i de forløbne uger var bombeangrebene mod Nanjing taget til. Japanerne havde bombet både militære og civile mål, og der havde været talrige døds-ofre. For Nanjings befolkning på cirka en million var den konstante trussel fra luften en næsten uudholdelig byrde.

Værre var det, at Vautrin som en af de få udenlandske lærere på Ginling, et kvindese-minarium, havde ansvaret for hundredvis af unge piger. Krigen var endnu langt væk, men hvad nu hvis den rykkede nærmere? Hvad nu hvis det værste skulle ske – sådan som en japansk admiral havde advaret om bare en uge tidligere – og japanerne marcherede ind i landet og erobrede Nanjing? Hvad ville der så ske med Vautrins studerende?

”Mennesket er virkelig fjolser, når de organiserer sig i nationer,” skrev en træt Vautrin samme aften i sin dagbog. ”Og her tænker jeg først og fremmest på mænd, for de styrer mod krig så let som ingenting, og der synes at være noget i krigen, der direkte stimulerer dem. Hvis kvinderne rundt om i de forskellige lande holdt op med at støtte krige-ne og nægtede at sy, strikke og lave mad, når mændene tænkte på krig, så kunne vi måske stoppe det hele.”

Vautrins dagbøger fra Nanjing, storbyen på Yangtzes sydbred, er en guldgrube af information for historikere, som ønsker at danne sig et billede af forholdene i det krigshærgede Kina for snart 80 år siden. Sammen med andre kilder er den også med til at vise, hvor hårdt den japanske invasion havde ramt Nanjing, allerede uger og endda måneder før den japanske erobring og den forfærdelige massakre i december 1937 og januar 1938.

Nanjing-massakren, eller som det oftest hedder på engelsk: The Rape of Nanjing, har fået næsten ikonisk status i de seneste to år-

tier, lige siden den kinesisk-amerikanske forfatter Iris Chang skrev sin bestseller om ”anden verdenskrigs glemte holocaust”.¹ Men ligesom Auschwitz ikke fortæller hele historien om nazisternes folkemord på jøderne, så er Nanjing-massakren ikke hele historien om japansk brutalitet i Kina under anden verdenskrig.

Nedslagtningen af fanger og civile i Nanjing i den mørke vinter 1937-38 fandt ikke sted i et tomrum. Det var kulminationen på et langt og blodigt felttog, der var begyndt flere måneder før, og som havde været karakteriseret af voksende japanske overgreb mod kinesiske civile, der tilfældigvis boede i områder berørt af kamphandlingerne.

Nanjing var heller ikke afslutningen. Krigen mellem Kina og Japan fortsatte næsten otte år bagefter, og den sluttede først i august og september 1945 med det japanske kejser-riges totale nederlag.

I den forstand var Nanjing, for at citere Churchills ord fra krigen mod Tyskland nogle år senere, bare ”enden på begyndelsen”.

* * *

Det, der i Vesten er blevet kendt som Den Anden Kinesisk-Japanske Krig², begyndte i juli 1937 omkring Marco Polo-broen nær den gamle kejserhovedstad Beijing. Kinesiske og japanske styrker kom i ildkamp, vist nok ved en fejltagelse, og hvad der kunne være blevet begrænset til en mindre episode, eskalerede i stedet til et punkt, hvor ingen af siderne var i stand til at genetablere fred. Snart stod store dele af Nordkina i flammer.

Trods eskaleringen kunne det alligevel godt være forblevet en regional affære. De nordkinesiske krigshandlinger kunne havde mundet ud i et japansk-støttet marionetregime, for eksempel med hovedstad i Beijing. Det ville have været i stil med, hvad der var sket i 1931, hvor en japansk offensiv i Kinas nordøstlige provinser – det, der dengang var kendt som Manchuriet – var endt med en begrænset krig og en lydstat under navnet Manchukuo.

1 Chang, Iris. *The Rape of Nanking: The Forgotten Holocaust of World War II*. New York NY: Basic Books, 2012.

2 Den Første Kinesisk-Japanske Krig i 1894-95 endte med kinesisk nederlag og førte blandt andet til afståelsen af Taiwan.

Den indenrigspolitiske situation i Kina i 1937 var imidlertid en helt anden end seks år tidligere. Den offentlige opinion i de kinesiske byer var præget af voksende frustration over Kinas svaghed over for den japanske imperialisme. Det var en udbredt opfattelse, at Japans langsigtede strategi gik ud på at opsluge Kina bid for bid og til sidst reducere hele landet til noget, der lignede kolonistatus. Specielt de unge og veluddannede krævede, at Kina skulle trække en streg i sandet over for Japan.

Det nationalistiske Kinas leder Chiang Kai-shek havde længe ført en tøvende politik over for Japan. Han opnåede aldrig fuld kontrol med Kina, og med sine begrænsede ressourcer anså han det for første prioritet at pacificere diverse rivaler til den nationale magt i Kina, herunder de kommunistiske oprørere under Mao Zedong. Men et voksende pres fra kræfter, der ønskede en mere beslutsom linje over for den japanske trussel, var mundet ud i den såkaldte Xi'an-episode i slutningen af 1936, hvor Chiang var blevet holdt fanget af sine egne og tvunget til at acceptere en fælles front med kommunisterne, vendt mod Japan.

Chiang var efterhånden også selv besluttet på at sætte en stopper for Japans fremfærd i Kina, én gang for alle. "Denne gang må vi kæmpe mod Japan til den bitre ende," fortalte han en gruppe af fremtrædende kineser fra det politiske og kulturelle liv bare en uge efter træningen ved Marco Polo-broen. Spørgsmålet var: Hvordan kunne Kina bedst bekæmpe Japan?

Det var indlysende for de fleste kinesiske generaler, at en konventionel krig om Nordkina ikke ville komme på tale. Det flade og åbne nordkinesiske landskab ville give japanerne alt for let spil, og de ville kunne bruge deres teknologiske overlegenhed på fly og kampvogne til det yderste. Derfor besluttede Chiang og hans rådgivere sig for en alternativ strategi: Japan skulle lokkes til at kæmpe længere sydpå, omkring storbyen Shanghai, hvor et netværk af floder og kanaler ville gavn det kinesiske forsvar og give især de japanske kampvogne store vanskeligheder.

Ligesom ved Marco Polo-broen i juli begyndte slaget om Shanghai med en mindre episode, der sikkert kunne være blevet løst diplomatisk, hvis viljen havde været til stede hos begge parter. I august havnede en japansk flådeofficer og hans chauffør i en ildkamp med en paramilitær kinesisk enhed

ved indgangen til en kinesisk lufthavn nær Shanghai. Begge japanere blev dræbt. Nogle påstod, at de var blevet lokket i et baghold. Andre, at de havde været overmodige og forsoget at tiltvinge sig vej ind på flyvepladsen.

Under alle omstændigheder udviklede situationen sig hurtigt til en krise, hvor både kinesiske styrker og Shanghais japanske garnison rustede sig til kamp. Spændingen var enorm, og en eksplosion syntes uundgåelig.

13. august startede slaget om Shanghai med et kinesisk angreb på de japanske stillinger. Først bølgede kampene frem og tilbage i byens smalle gader, men i løbet af få dage bredte den sig til de omgivende landområder, der snart kom til at ligne Første Verdenskrigs slagmarker. Både japanerne og kineserne trak flere og flere styrker til området, og til sidst kæmpede hundredtusindvis af soldater om Shanghai.

Krigen i Kina var gået ind i en ny fase. Det var ikke længere en lokal episode i Nordkina. Det var nu blevet til et nationalt opgør på liv og død mellem Asiens to vigtigste magter.

* * *

En bestemt episode i krigens begyndelse fik betydelig opmærksomhed i de japanske medier og var uden tvivl med til at øge forrælsen i den japanske hær. Byen Tongzhou uden for Beijing havde igennem flere år været et af de vigtigste japanske støttepunkter i Nordkina. Ikke bare japanske soldater, men også kvinder og børn fra Japan og fra den japanske koloni Korea havde slået sig ned inden for byens ældgamle mure. De følte sig sikre dér, men det var en fejltagelse.

Kort tid efter episoden ved Marco Polo-broen udbrød der oprør i Tongzhou. Oprørerne var kinesisk hjælpepolitik, der var ansat af japanerne til at holde orden i byen, men som benyttede sig af det almindelige kaos til at overtage kontrollen. Det endte med et blodbad. Snesevis af civile japanere og koreanere blev dræbt, herunder kvinder og børn. Da den japanske hær kort tid efter genvandt kontrollen med byen, fortsatte slagterierne, nu bare med modsat fortegn.

"Hævn Tongzhou" var blandt slagorden, da de japanske styrker i de efterfølgende uger fortsatte deres fremmarch gennem de kinesiske provinser. Uhyggelige som de var, kunne myderierne i Tongzhou slet ikke sammenlignes med den massive brutalitet, som den japanske hær gjorde sig skyld i både i det

nordlige Kina og i området omkring Shanghai. Det var et eksempel på, at en velsmurt japansk presse, der i vid udstrækning havde overgivet sig til nationalistisk propaganda, havde held med at blæse en episode helt ud af proportioner og opildne store dele af det japanske militær.

Vrede over Tongzhou var en del af forklaringen på den japanske hærs adfærd i efteråret 1937 – men også kun en del. Det var klart for alle, også udenlandske observatører, at den japanske hær tilsidesatte alle normale humanitære hensyn i de områder af Kina, som den marcherede igennem. Særligt galt gik det, da japanerne i midten af november vandt slaget om Shanghai og mere eller mindre tilfældigt valgte at rykke vestpå i hælene på den kinesiske hær, i retning mod Nanjing.

Det frugtbare område mellem Shanghai og Nanjing havde i århundreder været blandt Kinas mest velhavende regioner. Civilbefolkningen dér var nu prisgivet den japanske hær, og scener, der kunne minde om Trediveårskrigen værste faser, udspillede sig med forstemmende regelmæssighed. En soldat fra den japanske 13. division beskrev den skæbne, der overgik erobrede landsbyer:

"Vi tog som regel alle mændene ud bag bygningerne og slog dem ihjel med bajonetter og knive. Bagefter låste vi kvinder og børn inde i en enkelt bygning, og så voldtog vi dem senere på aftenen ... Før vi forlod landsbyen den følgende morgen, dræbte vi kvinderne og børnene, og som prikken over i'et satte vi ild til hele landsbyen, så selv hvis nogen kom tilbage, ville de ikke have noget sted at være."

Den uprovokerede grusomhed chokerede også samtiden. Mangeårigere kendere af asiatisk kultur og tankegang, som for eksempel den svenske opdagelsesrejsende Sven Hedin var målløse. "Det er forbløffende, at japanerne ikke har forstået kinesisk psyk," skrev Hedin i sin dagbog den 6. november 1937. "Hvis de var gået human og velvilligt til værks, ville al modstand være forsvundet, og de ville have nået deres mål."

* * *

Perioden fra midten af november til midten af december 1937 formede sig som en slags japansk lynkrig, i stil med tyskernes Blitzkrieg et par år senere.

Efter at have lagt Shanghai bag sig styrede de japanske styrker målbevidst mod Nanjing. Nogle kolonner var motoriserede, men

Det blev kæmpet indædt om "Den kinesiske byport". Den japanske krigskorrespondent tog bogstaveligt talt billedet hen over skuldrene på soldaterne midt i kampens hede.

Asahi Shimbu

de fleste var til fods eller til hest og adskilte sig på den måde ikke meget fra Napoleons hære mere end et århundrede før. Alligevel rykkede de nogle gange hurtigere frem, end de kinesiske modstandere kunne nå at trække sig tilbage.

I Nanjing havde den amerikanske lærerinde Minnie Vautrin med ængstelse fulgt krigens gang, blandt andet ved at høre radio fra den ubesatte internationale bydel i Shanghai, og hun måtte efterhånden se i øjnene, at japanernes indtog i Nanjing bare var et spørgsmål om tid. Rygter om japanske overgreb på civilbefolkningen var for talrige, til at de kunne ignoreres, og det gjaldt nu om at sikre et minimum af beskyttelse for de mange kine-

sere, der af den ene eller anden grund ikke havde haft mulighed for at flygte mod vest.

Det var en opgave, som Vautrin påtog sig sammen med en lille håndfuld af udlændinge – bestående af især amerikanere, briter og tyskere – som havde besluttet sig for at blive i Nanjing, mens alle andre var blevet evakueret, inklusive hovedparten af de diplomatiske missioner.

Vautrin og hendes kolleger vidste, hvad de ønskede: De havde til hensigt at oprette en sikkerhedszone, omfattende et større areal i Nanjings midte, hvor civile kunne søge tilflugt. Det var i stil med en lignende zone, som var blevet etableret i Shanghai, og som havde vist sig at yde en vis beskyttelse for civilbefolkningen i tiden omkring byens fald.

Én person kom mere end nogen anden til at tegne sig for bestræbelserne på at redde Nanjings civile gennem de forestående storme. Det var den tyske forretningsmand John Rabe, der blev formand for en komité, som stod for alle praktiske forberedelser af zonen. Rabe imponerede alle med sin entusiasme og energi. Og det står klart nu, at det arbejde han ydede i ugerne inden Nanjings fald senere kom til at redde tusinder.

Men i vores moderne øjne var han ikke nogen oplagt helt: Han var rund, nærsynet og næsten skaldet – og så var han nazist.

"Vi forsøger febrilsk at transportere ris og mel ind i sikkerhedszonen," skrev Rabe i sin dagbog 5. december, på et tidspunkt, hvor folk i Nanjing allerede kunne høre kanontordenen i det fjerne. "Der er ved at blive forberedt små flag, som skal markere zonen grænser, sammen med plakater, der skal forklare zonen for de stakkels mennesker udenfor, hvis sikkerhed vi desværre ikke kan garantere.

Da japanerne først havde nået Nanjings gamle bymur, faldt byen forbavsende hurtigt. Det egentlige slag om Nanjing varede kun cirka fem dage, fra 10. til 14. december.

Mens den japanske øverstbefalende Matsui Iwane lå syg med malaria, gennemførte hans officerer en koordineret storm på byens porte, og efter en række blodige kampe var vejen til Kinas hovedstad åben. De sejrriige japanere strømmede gennem byens åbne porte, mens de kinesiske forsvarere desperat forsøgte at komme ud gennem de afsnit af bymuren, der endnu ikke var under japansk kontrol. De civile gemte sig, rystende af angst, bag låste døre.

Det, der senere skulle blive kendt som Nanjing-massakren, skulle nu tage sin begyndelse.

* * *

Tusindvis af Nanjings kinesiske forsvarere havde held med at sikre sig fartøjer langs Yangtze og flygte over floden til den nordlige bred, hvor japanerne endnu ikke havde kontrollen. De slap derfor med livet i behold. Men tilsvarende var der et meget stort antal besejrede kinesiske soldater, som ikke slap ud i tide, og som dermed faldt i japanernes hænder. Det var en krig, hvor der ikke blev taget fanger, og deres skæbne var givet på forhånd.

Matsui Iwane, den japanske øverstkommanderende, ved en sejrsparade nogle dage efter Nanjings erobring. Kort forinden havde han været sengeliggende med malaria.

JAPANEREN

Matsui Iwane (1878-1948)

General Matsui Iwane var øverste chef for de japanske styrker i området omkring Shanghai og Nanjing. I årene før krigsudbruddet havde han været en slags ven af Kina og forsøgt at skaffe opbakning blandt kineserne til en panasiatisk bevægelse, der skulle forme en barriere mod den massive tilstedeværelse af vestlige kolonimagter i regionen.

Men i 1937 havde han mistet troen på Kina som en allieret, og han var fast besluttet på at give den kinesiske ledelse en lærestreg. Kilderne giver dog ikke grundlag for at placere ansvaret for Nanjing-massakren hos Matsui. Snarere var han skyldig i ikke at have opretholdt disciplinen blandt sine soldater.

Under alle omstændigheder dømte de allierede ham til døden efter krigen, og han blev hængt i december 1948.

Tang Shengzhi, den kinesiske general der ledede Nanjings forsvar.

KINESEREN

Tang Shengzhi (1889-1970)

Det var den relativt ukendte og ikke specielt respekterede kinesiske general Tang Shengzhi, der i efteråret 1937 blev sat til at organisere forsvaret af Nanjing. Når valget faldt på ham, skyldtes det nok blandt andet, at ingen regnede med, at Nanjing ville kunne holde stand særlig længe over for den veltrænede japanske hær. Det ville have været spild at give jobbet til en dygtigere officer.

Tang kom aldrig til at stå i spidsen for et egentligt slag. Da japanerne først havde tilkæmpet sig kontrollen med Nanjings byporte, kom ordren om tilbagetrækning fra den kinesiske overkommando under Chiang Kai-shek. Tang og hans nærmeste medarbejdere var blandt de første til at bringe sig i sikkerhed.

Kaotiske kommunikationsforhold gjorde, at mange kinesiske enheder aldrig fik besked om, at kampen var slut, og i stedet blev de siddende i deres stillinger. De blev løbet over ende af japanerne og taget til fange, hvilket i de fleste tilfælde var ensbetydende med en dødsdom.

Tang forblev i Kina efter revolutionen i 1949, og han døde af alderdom i 1970.

Bernhard Arp Sindberg, den danske "Schindler".

DANSKEREN

Bernhard Arp Sindberg (1911-1983)

Den danskfødte forretningsmand og tidligere fremmedlegionær Bernhard Arp Sindberg befandt sig i Kina, da krigen med Japan begyndte i sommeren 1937. Han blev ansat som chauffør og assistent for den engelske krigskorrespondent Pembroke Stephens, og han var blandt vidnerne, da Stephens på Shanghai-slagets sidste dag den 11. november blev dræbt af en japansk snigskytte.

Sindberg stod nu uden arbejde, og han blev hurtigt ansat af firmaet F.L. Smidth som opsynsmand på en cementfabrik nær Nanjing. Da den japanske hær under sin fremrykning besatte området og hurtigt bekræftede sit ry for brutalitet, søgte mange lokale kinesere tilflugt på cementfabrikken. Det var ikke-kinesisk ejendom, og japanerne tøvede derfor med at trænge ind og husesere, som de ellers havde for vane.

Sindberg var pludselig ansvarlig for hundredvis af kinesere, og han voksede med opgaven. Ud over at holde japanerne stangen, tog han på flere ekspeditioner i omegnen for at skaffe føde og medicin til de kinesiske flygtninge. Ingen kan sige med sikkerhed, hvor mange mennesker Sindberg reddede, men hans handlinger placerer ham på linje med Oskar Schindler og andre, hvis heltemodige indsats under anden verdenskrig afgiver et skinnende lys i et ellers kulsort mørke.

Nogle kinesiske krigsfanger blev henrettet, hvor de stod, med kugler, bajonetter eller sværd. Men japanerne konkluderede hurtigt, at denne ad hoc metode ikke alene var langsom og ineffektiv, men også førte til, at lig lå og flød i gaderne og begyndte at udgøre en helbredsrisiko.

Derfor blev det i stedet en mere eller mindre fast procedure at marchere kolonner af kinesiske krigsfanger ned til Yangtzes bred og meje dem ned med maskingeværer dér. Metoden løste problemet med bortskaffelse af ligene, fordi de blev ført med strømmen ned ad floden. Det var industrielt massemord, som næsten kunne minde om tyskerens massenedskydninger af jøder på Østfronten få år senere.

Klapjagten på kinesiske soldater blev intensiveret i de første dage af den japanske besættelse af Nanjing, og da japanerne hørte rygter om, at nogle af deres forhenværende fjender havde smidt uniformen og iført sig civilt tøj, bredte eftersøgningen sig til civilbefolkningen.

Et eksempel på, hvad det indebar: En dag i december dukkede et antal japanske soldater op i sikkerhedszonen og gennemsgøgte de midlertidige skoler, der var blevet etableret i området. De opfordrede forhenværende soldater til at melde sig frivilligt og lovede, at alle ville blive tilbudt kost og logi til gengæld for arbejde. Det var en fælde, og de mænd, der meldte sig, blev samlet i en bygning og derefter dræbt med bajonetter én efter én.

Enhver yngre kinesisk mand kom automatisk under mistanke for at være en forklædt soldat. Hvis de var helt kortklippede, eller hvis de havde hård hud i håndfladerne – et muligt tegn på håndtering af våben og feltspader – var de næsten sikre på at blive ført bort og henrettet. At mange manuelle arbejdere, som naturligvis også havde barkede hænder, dermed også mistede livet, bekymrede japanerne sig tilsyneladende ikke om.

Jagten på kinesiske soldater i civilt tøj, og alle mandlige civile, der kunne være soldater, var et skæbnsvangert skridt i retning af forfølgelse af Nanjings befolkning som helhed. Ikke alene blev en psykologisk barriere brudt ned for de soldater i den japanske hær, som ikke allerede havde accepteret forbrydelser mod civilbefolkningen som en del af hverdagen. Det blev også på et helt praktisk plan lettere for de japanske soldater at trænge ind på områder, der var forbeholdt civile under påskud af, at de ledte efter forklædte soldater.

Det var blandt andet på den måde, at japanerne allerede fra besættelsens første dage begyndte at skaffe sig adgang til den sikkerhedszone, som Vautrin, Rabe og andre udlændinge havde forberedt i ugerne forinden, og som nu var fyldt til bristepunktet, og selv om der var et vist antal unge mænd, var langt de fleste kvinder, børn og ældre. Det gjaldt også Vautrins læreanstalt Ginling, der var en del af zonen, og som kun tillod kvinder.

Voldtægt var en af de hyppigste forbrydelser begået i det erobrede Nanjing. Ginling blev flere gange om dagen hjemmetsøgt af grupper af fordrukne japanske soldater på jagt efter ofre. En pige på 15 blev slæbt til en bygning omdannet til kvarter for flere hundrede japanere og blev voldtaget flere gange dagligt. Stort set ingen aldersgrupper undslap. De yngste voldtægts ofre var piger på 11, de ældste gamle damer på over 80.

Lige fra starten var der også grufulde beretninger om meningsløse drab på civile. Den amerikanske missionær John G. Magee fortalte, hvordan japanske soldater var gået til angreb på to familier og havde dræbt dem i deres hjem. End ikke et par børn på to og fire blev skånet. De eneste overlevende var en fire-årig pige og hendes otte-årige storesøster, som derefter tilbragte 14 dage i lejigheden, sammen med ligene af forældre, bedsteforældre og søskende.

”Blod, Blod og atter Blod.” Sådan beskrev danskeren Bernhard Sindberg situationen i og omkring Nanjing ved årsskiftet 1937-38. Selv opholdt han sig på en cementfabrik et stykke uden for byen, hvor han havde etableret sin egen lejr for kinesiske flygtninge. I et brev, som kort tid efter blev bragt i Aarhus Stiftstidende, fortalte han om det syn, der mødte ham en dag, hvor han var på et ærinde inde i Nanjing:

”Paa en saadan Tur ser man kun Ødelæggelser overalt. Alle Landsbyer er afbrændt. Alt Kvæg og alt Fjerkræ er bortført. Hvor man ser hen, ligger Ligene af dræbte Bønder og kinesiske Soldater og tjener som Maaltid for de omstrefjende Hunde og vilde Dyr. Kun hist og her møder man en gammel Kineser eller Kineserinde, der er blevet skaanet og nu vander ensom omkring for at lede efter en Smule Føde.”

* * *

Massakrerne på forsvarsløse civile og fanger fortsatte i seks uger og strakte sig ind i

det nye år. Samtidig gennemførte menige japanske soldater et orgie af plyndring af store dele af byen.

Heller ikke udenlandsk ejendom gik fri. Og ikke sjældent, når en bygning var tømt for værdier, satte soldaterne ild til den. Som et resultat heraf stod store dele af Nanjing i flammer, og sorte røgskyer dækkede byen det meste af december.

Det blev en sort jul for de udlændinge, der var blevet tilbage i Nanjing. Rabe, lederen af komiteen med ansvar for sikkerhedszonen, blev dog rørt, da kinesere, som han havde reddet, forberedte et lille juletræ og en krybbescene for at markere den kristne højtid.

”Jeg følte virkelig en smule julestemning,” skrev han i sin dagbog. Det gik dog væk igen, da han senere kørte gennem mørket og passerede lig, som havde ligget ubegravet i gaderne i nu næsten to uger.

Først i anden halvdel af januar måned begyndte der at komme mere ordnede forhold i Nanjing. Et nyt marionetregime blev indsat af den japanske hær og gik øjeblikkelig i gang med et omfattende indoktrineringsprogram, som skulle overbevise befolkningen om japansk velvilje.

Det var naturligvis vanskeligt efter alt, hvad der var foregået. Ikke desto mindre begyndte flere og flere beboere at forlade sikkerhedszonen for at vende hjem til deres boliger – hvis de stadig var intakte og ikke brændt ned i den forløbne måned.

Det var også på det tidspunkt, at omverdenen begyndte at få mere detaljerede oplysninger om, hvad der var foregået i Nanjing. De allerfleste udlændinge – diplomater, erhvervsfolk og missionærer – havde forladt byen inden den japanske besættelse. Derfor havde selv normalt velinformerede diplomater vanskeligt ved at indhente pålidelige efterretninger.

En af dem, der vidste bedst besked, var Sveriges gesandt i Kina Johan Hugo Beck-Friis, som opholdt sig i Shanghai. Gennem beretninger fra øjenvidner, der havde været i Nanjing, lykkedes det ham efterhånden at stykke et nogenlunde fuldstændigt billede sammen af massakrerne. Han var chokeret, og han gjorde sit bedste for at informere sine overordnede i Stockholm.

”De japanske tropper har gjort sig ansvarlige for overgreb i en udstrækning og af en så dyrisk karakter, at de helt overskygger kinesiske banditters fremfærd i forgangne årtier,” skrev Beck-Friis i en rapport til det svenske

Nanjings bymur kort tid efter erobringen i december 1937.

udenrigsministerium i slutningen af januar 1938. "Hvis ikke udsagn fra fuldt pålidelige øjenvidner forelå, så ville man tro, at den slags umuligt kunne være begået af den tidligere så veldisciplinerede japanske hær.

Den danske gesandt i Kina, Oscar O'Neill Oxholm, beskrev i en indberetning til udenrigsministeriet i København i marts 1938, hvordan massakren i Nanjing, eller Nanking som det dengang hed, havde tilføjet den japanske hær en skamplet, og gjort det vanskeligere for det japanske militær at gennemføre pacificeringen af Kina.

"Den fulde Sandhed kommer næppe nogensinde frem," skrev han, "men hvad der si-vede ud var slemt nok og tilstrækkeligt til at påvise den fuldstændige Mangel på Disciplin, der raadede inden for de lavere Officersgrader og de menige Tropper. Beretninger om

Rædslerne i Nanking skræmmede de Kinesere, hvis Støtte Japan muligt kunde havde regnet med og smittede japanske Tropper paa andre Fronter."

Der er i årene siden givet forskellige forklaringer på, hvorfor japanerne for så voldsomt frem i Nanjing i vinteren 1937-38. En stor del af de japanske enheder havde været i næsten uafbrudt kamp siden sensommeren eller det tidlige efterår, og de havde oplevet at se gamle kammerater dø på stribe. Mange gav Chiang Kai-shek hele ansvaret for konflikten. Hævnerrighed har uden tvivl spillet en rolle.

En anden faktor var det sammenbrud af disciplin i den japanske hær, som både den svenske og den danske diplomat bemærkede. Muligvis skyldtes det manglende ledelse helt oppe i toppen af den japanske Kina-armé,

Peter Harmsen har været korrespondent i Østasien i over 20 år for internationale medier som Bloomberg, Economist Intelligence Unit og AFP. Han er i dag Asien-medarbejder på Weekendavisen og er samtidig ph.d.-studerende på Københavns Universitet.

*Han er forfatter til to bøger om Kina under anden verdenskrig, *Shanghai 1937: Stalingrad on the Yangtze* og *Nanjing 1937: Battle for a Doomed City*.*

blandt andet fordi den kommanderende general var syg i de afgørende dage, hvor Nanjing blev indtaget. De menige soldater fik hurtigt det indtryk, at de kunne gøre, som de ville, uden konsekvenser. Og ingen officerer signalerede på nogen måde, at det var en forkert antagelse.

Ligesom med nazisternes holocaust har historikere rundt om i verden forsøgt at forklare, hvad der tændte barbariet i den japanske hær, ikke i at forsøg på at tilgive, men på at forstå. Alligevel er der en irrationel kerne tilbage, som ingen nok nogen sinde helt vil kunne fatte.

Næsten firs år efter forbliver Nanjing-massakren i bund og grund et dystert mysterium. Nok så meget forskning kan ikke hjælpe med at trænge helt ind i mørkets hjerte.

Ligene af henrettede kinesere på bredden af Yangtze-floden.

HVOR MANGE DØDE?

Præcis hvor mange kinesere, der mistede livet i Nanjing i vinteren 1937-38 er aldrig blevet endegyldigt fastslået.

I de første uger og måneder efter massakren tenderede de fleste skøn til at være forholdsvis lave.

Ifølge Tillman Durdin, som var korrespondent for The New York Times og i januar 1938 stod for den første detaljerede reportage om de blodige begivenheder i hovedstaden, blev 20.000 tilfangetagne kinesiske soldater henrettet i Nanjing.

Allerede i slutningen af samme måned opjusterede den svenske gesandt i Shanghai tallet betydeligt og nævnte i en rapport til Stockholm, at op imod 50.000 soldater og civile havde mistet livet. John Rabe, den tyske forretningsmand, anslog også et par år senere, at mellem 50.000 og 60.000 var blevet dræbt.

I 1942 sagde Chiang Kai-shek i en tale, at 200.000 var omkommet alene den første uge.

Efter krigsafslutningen blev en krigsforbryderdomstol etableret i Nanjing, og her lød skønnet på 300.000. Det er også det tal, der hyppigst er blevet anvendt i officiel kinesisk litteratur siden da.

En canadisk-japansk historiker, som på et tidspunkt gennemgik hele den eksisterende forskning om emnet, fandt imidlertid frem til at antallet af dræbte kunne være hvor som helst mellem 40.000 og 200.000.

Et præcist konsensus-tal finder man nok aldrig.

FANG SKULDKEREN

*- også selvom han er
flygtet til Kina*

Antallet af danske og kinesiske statsborgere, der med eller uden egen skyld bliver involveret i alvorlig kriminalitet, stiger i takt med, at relationerne mellem Danmark og Kina vokser. Det er en trist, men uundgåelig følge af det stærkt stigende dansk-kinesiske samkvem.

Desværre hviler forudsætningerne for at behandle og opklare sagerne på et spinkelt juridisk grundlag, som stiller danske og kinesiske politimyndigheder i en svær situation. En oplagt løsning er at indgå de klassiske og grundlæggende aftaler om retligt samarbejde.

Det forudsætter især politisk forståelse og vilje. Men ikke meget tyder på, at den er til stede.

Hvad gør politiet, hvis en kriminel dansk statsborger flygter og gemme sig i Kina? Eller hvis en kineser bliver udsat for alvorlig vold i Danmark? Hvad gør politiet, når en dansk virksomhed udsættes for organiseret økonomisk kriminalitet i Kina?

Eksemplerne på kriminalsager, lige fra drab og bortførsler til cyberkriminalitet og voldtægt, som involverer dan-

ske eller kinesiske statsborgere, stiger i takt med det øgede samkvem mellem Danmark og Kina. Desværre er det juridiske grundlag for at løse sagerne ikke fulgt med.

Selvom Danmark og Kina gennem de seneste år har indgået en lang række bilaterale aftaler indenfor handel, økonomi, teknologi, uddannelse og forskning etc., findes der ingen formelle aftaler om retligt samarbejde mellem Danmark og Kina.

Det nuværende dansk-kinesisk politisamarbejde må derfor klares fra sag til sag og på basis af det næsten 100 år gamle Interpol-samarbejde. Interpols vedtægter er gode, men alt for generelle til at håndtere komplicerede spørgsmål mellem to lande, hvor bevismateriale, stjålne genstande, beslaglagte penge, udlevering af personer eller udveksling af andre væsentlige oplysninger er på dagsordenen.

De manglende juridiske aftaler betyder, at en del sager aldrig bliver fulgt ordentligt til dørs eller bliver kvalt tidligt i en langsommelig og bureaukratisk sagsbehandling.

For at imødekomme det stigende behov udstationerede dansk politi i 2008 en politiattaché på den danske ambassade i Beijing. Som dansk politimand i Kina har politiattachéen selvsagt ingen ret til at anholde, afhøre eller i øvrigt foretage helt almindelig politiefterforskning. I stedet er opgaven at udvikle kontakter og samarbejde mellem vigtige dele af dansk og kinesisk politi, og derved lette sagsgangen.

Initiativet er blevet vel modtaget og har medvirket til en mærkbar stigning i antallet af kriminelle sager, som rent faktisk bliver håndteret af politiet. Aktuelt behandles årligt omkring 70 konkrete sager, som helt eller delvist involverer danske statsborgere. Men attachéens tilstedeværelse har også ført til samarbejde om kriminalpræventive tiltag, klager over politiet, trafikikkerhed og politiuddannelse.

Selvom der er ligheder mellem det kinesiske og danske retssystem, er der også velkendte og vigtige forskelle, f.eks. muligheden for dødsstraf i kinesisk lov. Og selvom den kinesiske retsplejelov løben-

de er revideret, sås der tvivl om dens implementering i praksis. Dertil kommer forskellene i de to landes politiske system, herunder en utvetydig adskillelse af den lovgivende, dømmende og udøvende magt i Kina.

Samarbejdet mellem dansk og kinesisk politi er således ikke uden udfordringer; på den anden side er manglende samarbejdsaftaler til stor skade for danske og kinesiske statsborgere og virksomheder og gavner kun professionelle og organiserede kriminelle grupper.

Den oplagte løsning er at indgå de klassiske bilaterale aftaler i form af *Mutual Legal Assistance Treaties* (MLAT) og *Extradition Treaty* (ET). Sådanne aftaler har Danmark indgået med en lang række lande over hele verden – også lande som har dødsstraf, såsom USA og Thailand.

MLAT og ET er baseret på international lov og menneskerettigheder og dækker i detaljer de fornødne aspekter af internationalt politisamarbejde. Dermed udgør de præcis det velkendte og sikre juridiske grundlag for retsprocessen, som politiet, anklagemyndigheden og domstolene i begge lande kan basere deres arbejde på.

Danmark vil ikke være det første land, som indgår den type aftaler med Kina. Australien, New Zealand, Frankrig, Spanien og Italien har allerede gjort det, og flere europæiske lande forhandler p.t. med Kina om indgåelse af lignende aftaler. Alt i alt har Kina indgået 115 traktater om juridisk assistance inklusive 52 MLAT og 39 ET med 63 lande.

Kina vil utvivlsomt også se positivt på at indgå tilsvarende aftaler med Danmark. Spørgsmålet er, om den politiske vilje her er til stede.

Det er bemærkelsesværdigt, at den strøm af danske ministre, inklusive skiftende statsministre, som har været på officielt besøg i Kina de seneste år, endnu ikke har omfattet en dansk justitsminister.

- **Frode Z. Olsen**, politiattaché i Beijing, 2008-2013. Han er forfatter til bl.a. *Når dragen løftet hovedet*.
- **Martin Bech**, tænketanken ThinkChina.dk, Københavns Universitet.

NARKOHADEL

Et felt, hvor politimyndigheder verden over har gavn af at samarbejde, er i kampen mod narkokriminalitet. Narkoen kender ingen grænser.

Kina har et voksende narkoproblem. Det vurderes, at der er ca. 14 mio. afhængige – dvs. en ud af 100 har været i berøring med illegale stoffer. Det voksende problem følges op af en øget indsats – nationalt men også internationalt.

En patrulje fremviser en bande narkohandlere fanget på grænsen mellem Burma og Yunnan-provinsen i Sydkina. Narko kommer ført og fremmest til Kina gennem "den gyldne trekant", men "den gyldne halvmåne" i Centralasien centreret omkring Afghanistan bliver en større og større trussel.

Det lokale politi er i gang med en razzia på en karaoke-bar i Shanwei i Guangdong-provinsen august 2015.

ThinkChina.dk er en tænketank på Københavns Universitet. Den beskæftiger sig med Kina og dansk-kinesiske relationer. For ThinkChina.dk er det vigtigste spørgsmål: Hvordan kan Danmark bidrage til og drage nytte af Kinas fortsatte vækst og udvikling?

ThinkChina.dk's Kina-ekspertise udgøres af Københavns Universitets mange Kinaeksperter. Dertil kommer de mange danske forskere, som arbejder med partnere i Kina samt den meget store gruppe af kinesiske forskere, som også arbejder på Københavns Universitet.

På www.ThinkChina.dk kan du læse vores publikationer, høre vores podcasts og holde dig orienteret om vores arrangementer. Du kan også følge os på facebook, linkedin og twitter.

DanmarkKina

GENERALFORSAMLING

Der indkaldes til ordinær generalforsamling

TIRSDAG 24. JANUAR KL. 19.30

i foreningens lokaler Marie Belows Vej 14, Aarhus N

Dagsorden:

1. beretning
2. arbejdsprogram
3. valg af bestyrelse og evt. suppleanter
4. evt.

Vi byder på en forfriskning undervejs.

Vel mødt

Bestyrelsen

Aarhus lokalafdeling

FORTÆL OM DANMARK-KINA

Vi har brug for hjælp. Din hjælp.

Fortæl andre om, at vores forening Danmark-Kina eksisterer, og om det oplysningsarbejde, vi laver.

Vi har lige fået trykt en ny folder.

Den er lige til at dele ud eller give til andre, der gerne vil vide mere om jordens mest fascinerende land.

Vi sender gerne nogle eksemplarer af folderen til interesserede.

TAK FOR HJÆLPEN

TAK FOR STØTTEN

"I en internationaliseret verden er vores oplysningsformål så vigtigt som nogensinde. Der er brug for både kendskab til og forståelse for vores omverden."

Sådan skrev vi til fonde i efteråret. Vi søgte om midler til at sende Danmark-Kina til landets gymnasier. Dels årgang 2016 som en appetitvækker, dels årgang 2017 som gave.

Takket være Aarhus Stiftstidendes Fond og S.C. Van Fonden har vi kunnet sende land og rige rundt, også til Grønland, Færøerne og de danske gymnasier i Slesvig.

INVITATION

I forbindelse med fejringen af det kinesiske nytår arrangerer den kinesiske ambassade forestillinger med Hubei Art Troupe. En flot forestilling, som du kan komme med til. Vi har fået lov at invitere vores medlemmer og udlodder et antal gratis billetter.

HAPPY CHINESE NEW YEAR
欢乐春节

- > **Lørdag 7. januar kl. 19.30**
i **Musikhuset Aarhus**
- > **Torsdag 12. januar kl. 19.30**
Det Kgl. Musikonservatorium,
Julius Thomsens Gade 1, Frederiksberg

Send os en mail senest 3. januar på mail@vdk.dk, hvis du vil være med i lodtrækningen. Skriv dit navn og telefonnummer. Husk at anføre, om du er interesseret i forestillingen i København eller Aarhus.

Der er maks. to billetter til hvert medlem.

DANMARKS STØRSTE KINAEVENT

Kinesiske wytår

LØRDAG
7. JANUAR
KL. 10-16

HANENS ÅR

Hubei Art Troupe

Optraeden

Foredrag

Demonstrationer

Kinesisk marked

Konkurrencer

Dansk Racefjerkræ

MUSIKHUSET
AARHUS

GRATIS
ADGANG

DanmarkKina

venskab-danmark-kina.dk

Danmark-Kina

HAPPY
CHINESE
NEW YEAR
欢乐春节

I samarbejde med: Musikhuset Aarhus - Aarhus Kommune - den kinesiske ambassade - Kinesisk Kulturselskab

Returneres ved varig adresseændring

Afsender: **Danmark-Kina**, Marie Belows Vej 14, 8200 Århus N
 HUSK at give os besked om flytning på tlf. 86 23 10 12 eller vdk@mail.dk

FOTOS FRA KINA 3 VED JENS SCHOTT KNUDSEN

En hakka-kvinde er i gang med grøntsagerne i byen Datong. Datong ligger øst for Meizhou i den østlige del af Guangdong-provinsen tæt på Fujian-provinsen. Det er en typisk hakka-landsby.

Gennem årene har Guangdong-provinsen været et mål for den interne kinesiske migration – blandt de mest kendte er hakkaerne. Tilbage i det 4. århundrede begyndte hakkaerne at udvandre til Guangdong og naboprovinserne fra Nordkina. De medbragte deres egne skikke, arkitektur og dialekt, og i dag er Meizhou et hovedcenter for hakka-kulturen.

Som Meizhou ligger og putter sig i bjergene er by og område historisk set relativt utilgængeligt. Utilnærmeligheden var sammen med rigeligt udyrket land meget attraktivt for hakka-folket. Da de ankom som udefrakommende, var det laveliggende, mere frugtbare land allerede optaget. Det kinesiske ord for hakka er kejia, som betyder "gæstefamilie".

Men hakkaerne blev nu ikke altid betragtet som specielt velkomne gæster – især ikke, da konkurrencen om begrænsede ressourcer blev intensiveret i det 17. årh. Faktisk udviklede de deres unikke bygningskultur netop for at afværge angreb fra de nye naboer. Deres huse kaldes tulou eller "jordbygning" og er meget karakteristiske. De er normalt runde, men kan også være firkantede, og de blev designet til samtidig at fungere som små fæstninger og flerfamilieboliger.

Mange er bevaret som den på fotoet, og de fungerer både som lokale turistattraktioner og som boliger. De fleste beboere tilhører den samme klan, og de lever af landbrug og turister.

UDKANTS- KINA

Jens Schott Knudsen

er dansk fotograf og jurist bosat i Beijing.
 Mød ham på <http://blog.pamhule.com/>.